

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ν. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ
ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΚΡΙΤΩΝ

ΣΧΟΛΙΚΟΝ ΒΟΗΘΗΜΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ Ε΄ ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΕΞΑΤΑΞΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΟΥ Ο.Ε.Σ.Β

ΝΕΑ ΕΚΔΟΣΙΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

α) Ἀνάλυσις καὶ διασκευὴ τοῦ διαλόγου, β) Κείμενον, γ) Μετάφρασις, δ) Γραμματικά—Σημασιολογικά ε) Συντακτικά, στ) Σχήματα λόγου καὶ Αἰσθητικά, ζ) Γνωμικά, η) Πραγματικά, θ) Χαρακτηρισμοὶ καὶ Ἐμβαθύνσεις. ι) Νόημα καὶ ια) Περιλήψεις.

ΑΘΗΝΑΙ

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ν. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΚΡΙΤΩΝ

ΣΧΟΛΙΚΟΝ ΒΟΗΘΗΜΑ

ΔΙΑ ΤΗΝ Ζ' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΟΚΤΑΤΑΞΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ
ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΟΥ Ο.Ε.Σ.Β.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

α') Ἀνάλυσις καὶ διασκευὴ τοῦ διαλόγου, β') Κείμενον, γ')
Μετάφρασις, δ') Γραμματικά—Σημασιολογικά, ε') Συντακτι-
κά, στ') Σχήματα λόγου καὶ Αἰσθητικά, ζ') Γνωμικά, η')
Πραγματικά, θ') Χαρακτηρισμοὶ καὶ Ἐμβαθύνσεις, ι') Νόημα
καὶ ια') Περιλήψεις.

ΑΘΗΝΑΙ

Ε.Υ.Δ. της Κ.τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν διὰ σφραγίδος ὑπογραφήν μου.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

Κ. Παπαηλιάς

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΚΡΙΤΩΝ

(ἢ περὶ τοῦ πρακτέου)

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ

(ΣΩΚΡΑΤΗΣ - ΚΡΙΤΩΝ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1.

ΣΩΚ. Τί, ὦ Κρίτων,
ἀφίξαι τηνικάδε ;

ἢ οὐ πρῶ ἔτι ἐστίν ;

ΚΡ. Πάνυ μὲν οὖν (πρῶ ἔτι ἐστίν).

ΣΩΚ. Πηνίκα μάλιστα (ἐστίν) ;

ΚΡ. Ὁρθρος βαθύς.

ΣΩΚ. Θαυμάζω, ὅπως ἠθέλησεν
ὁ τοῦ δεσμοτηρίου φύλαξ
ὑπακούσαι σοι.

ΚΡ. Καὶ ξυνήθης ἤδη μοί ἐστιν,
ὦ Σώκρατες, διὰ τὸ φοιτᾶν
πολλάκις δεῦρο,
καὶ τι εὐεργέτηται ὑπ' ἐμοῦ.

ΣΩΚ. Ἄρτι δὲ ἤκεις ἢ πάλαι ;

ΚΡ. Ἐπεικῶς πάλαι.

ΣΩΚ. Εἶτα
πῶς οὐκ εὐθύς ἐπήγειράς με,
ἀλλὰ σιγῇ παρακάθησαι ;

ΚΡ. Οὐ μὰ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες,
οὐδ' ἂν αὐτὸς ἤθελον
εἶναι

ἐν τοσαύτῃ τε ἀγρυπνίᾳ καὶ λύπῃ.
ἀλλὰ καὶ σοῦ πάλαι θαυμάζω

αἰσθανόμενος, ὡς ἠδέως καθεύδεις
καὶ ἐπίτηδες σε οὐκ ἤγειρον,
ἵνα διάγοις
ὡς ἡδιστα.

καὶ πολλάκις μὲν δὴ
καὶ πρότερον ἐν παντὶ τῷ βίῳ

οὐ εὐδαιμόνισα τοῦ τρόπου,

Πρὸς ποῖον σκοπόν, Κρίτων.

ἔχεις ἔλθει τέτοια ὥρα ;

Μήπως δὲν εἶναι πλέον πρῶτ' ;

Βεβαιότατα (πολὺ πρῶ εἶναι).

Ποία ὥρα περίπου (εἶναι) ;

Βαθεῖα χαράματα.

Ἄπορῶ, πῶς ἐτόλμησεν

ὁ δεσμοφύλαξ

νὰ σοῦ ἀνοίξῃ τὴν θύραν.

Καὶ μοῦ εἶναι πλέον γνῶριμος,

Σωκράτη, διὰ τὸ ὅτι συχνάζω

πολλὰς φοράς ἐδῶ,

προσέτι δὲ κάποιον φιλοδώρημα ἔχει
[λάβει ἀπὸ ἐμέ.

Πρὸ ὀλίγου δὲ ἔχεις ἔλθει ἢ πρὸ
[πολλοῦ ;

Ἄρκετὰ πρὸ πολλοῦ.

Καὶ τότε

πῶς δὲν με ἐξύπνησες ἀμέσως,

ἀλλὰ σιωπηλὰ κάθησαι πλησίον μου ;

Ἄοχι μὰ τὸν Δία, Σωκράτη,

οὔτε ἐγὼ ὁ ἴδιος θὰ ἤθελον

νὰ εὐρίσκωμαι

εἰς τόσῃ ἀγρυπνίᾳ καὶ λύπῃ.

Ἄλλὰ καὶ σὲ ἀπὸ πολλὴν ὥραν θαυ-
[μάζω,

διότι βλέπω, πόσον γλυκὰ κοιμᾶσαι

καὶ ἐξεπίτηδες δὲν σὲ ἐξύπνουσα,

διὰ νὰ συνεχίσῃς τὸν ὕπνον σου

ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερο εὐ-
[χάριστα.

Καὶ πολλὰς φοράς μὲν βέβαια

καὶ προηγουμένως καθ' ὅλην σου
(τὴν ζώην

σὲ ἐμακάρισα διὰ τὸν χαρακτήρᾳ σου,

πολύ δὲ μάλιστα (εὐδαιμονίζω σε) πολύ περισσότερον δμως (σὲ μακα-
ρίζω)

ἐν τῇ νυνὶ παρεστῶσῃ ξυμφορᾷ,
ὡς ῥαδίως

καὶ πράως φέρεις αὐτήν.

ΣΩΚ. (Φέρω αὐτήν πράως),

καὶ γὰρ ἂν πλημμελὲς εἴη,

ὦ Κρίτων, ἀγανακτεῖν

τηλικοῦτον ὄντα,

εἰ δεῖ ἤδη τελευτᾶν.

ΚΡ. Καὶ ἄλλοι, ὦ Σώκρατες,

τηλικοῦται ἀλίσκονται

ἐν τοιαύταις ξυμφοραῖς,

ἀλλ' οὐδὲν αὐτοὺς ἐπιλύεται

ἢ ἡλικία τὸ μὴ οὐχὶ ἀγανακτεῖν

τῇ παρούσῃ τύχῃ.

ΣΩΚ. Ἔστι ταῦτα (ἀληθῆ)·

ἀλλὰ τί δὴ

οὕτω πρῶ ἀφίξαι;

ΚΡ. (Ἀφίγμαι οὕτω πρῶ), ὦ Σώ-
κρατες,

φέρων ἀγγελίαν χαλεπήν,

οὐ σοί, ὡς ἐμοὶ φαίνεται,

ἀλλ' ἐμοὶ

καὶ πᾶσι τοῖς σοῖς ἐπιτηδείοις

καὶ χαλεπήν καὶ βαρεῖαν,

ἣν ἐγώ, ἐμοὶ δοκῶ,

ἐν τοῖς βαρύτατ' ἂν ἐνέγκαιμι.

ΣΩΚ. Τίνα ταύτην (φέρεις);

ἢ τὸ πλοῖον ἀφίχται ἐκ Δήλου,

οὗ ἀφικομένου

δεῖ τεθνάναι με;

ΚΡ. Οὗτοι δὴ ἀφίχται,

ἀλλὰ δοκεῖ μοι

ἤξειν μὲν τήμερον,

ἐξ ὧν ἀπαγγέλλουσί τινες

ἦκοντες ἀπὸ Σουνίου

καὶ καταλιπόντες ἐκεῖ αὐτό.

δῆλον οὖν (ἔστιν)

ἐκ τούτων τῶν ἀγγελιῶν,

ὅτι ἤξει τήμερον,

καὶ ἀνάγκη ἔσται δὴ

ὦ Σώκρατες, αὔριον

τελευτᾶν σε τὸν βίον.

κατὰ τὴν παροῦσαν σήμερον συμ-

διότι δηλαδὴ τόσον ἀτάραχα [φορᾶν,

καὶ ψύχραιμα ἀντιμετωπίζεις αὐτήν.

(Ἀντιμετωπίζω αὐτήν ψύχραιμα),

διότι πραγματικὰ θὰ ἦτο ἀνάρμοστον,

Κρίτων, νὰ ἀγανακτῶ,

ἐνῶ εἶμαι εἰς τοιαύτην ἡλικίαν,

διότι εἶναι ἀνάγκη πλέον νὰ ἀποθάνω.

Καὶ ἄλλοι, Σωκράτη,

τόσον μεγάλοι περιπίπτουν

εἰς τοιαύτας ξυμφορὰς (μὲ σέ),

ἀλλ' οὐδόλως αὐτοὺς ἐμποδίζει

ἢ ἡλικία, ὥστε νὰ μὴ ἀγανακτοῦν

διὰ τὴν ἀτυχίαν ποὺ τοὺς εὕρισκει.

Εἶναι αὐτὰ (ἀληθινά)·

ἀλλὰ διατί τέλος πάντων

τόσον πρῶ ἔχεις ἔλθει;

(Ἔχω ἔλθει τόσον πρῶ), Σωκράτη,

φέρων εἶδησιν δυσάρεστον,

ὄχι διὰ σέ, ὅπως μοῦ φαίνεται,

ἀλλὰ δι' ἐμέ

καὶ δι' ὄλους τοὺς φίλους σου,

καὶ δυσάρεστον καὶ θλιβεράν,

τὴν ὁποίαν ἐγώ, καθὼς νομίζω,

μὲ μεγίστην θλίψιν θὰ ὑποφέρω.

Ποία εἶναι αὐτή, τὴν ὁποίαν φέρεις;

Μήπως τὸ πλοῖον ἔχει ἔλθει ἀπὸ

[τὴν Δήλον,

μετὰ τὴν ἀφίξιν τοῦ ὁποίου

πρέπει ἐγὼ ἀπέσως νὰ θανατωθῶ;

Βέβαια δὲν ἔχει φθάσει ἀκόμη,

ἀλλὰ μοῦ φαίνεται

ὅτι θὰ ἔλθῃ ἀσφαλῶς σήμερον,

σύμφωνα μὲ τὰς εἰδήσεις, τὰς ὁποί-

[ας ἀναγγέλλουν μερικοί,

οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἔλθει ἀπὸ τὸ Σούνιον

καὶ ἀφησαν ἐκεῖ αὐτό.

Φανερόν λοιπὸν (εἶναι)

ἀπὸ αὐτὰς τὰς εἰδήσεις,

ὅτι θὰ ἔλθῃ σήμερον,

καὶ θὰ παραστῇ ἀνάγκη πλέον,

Σωκράτη, ἐντὸς τῆς αὔριον

νὰ ἀποθάνῃς.

Γραμματικά—Σημασιολογικά.—*τηνικάδε* ἐπίρρ. χρον. δηλοῦν ὥραν=τέτοια ὥρα, τόσον πρῶτ. ἀφίξει β' πρόσ. παρακ. τοῦ ἀφικνοῦμαι, ἀφικνούμην, ἀφίξομαι, ἀφικόμην, ἀφίχθην, ἀφίγμαι, ἀφίγμην. ἢ ἔχει διασαφητικὴν σημ. διασαφηνίζων τὸ *τηνικάδε*. πρῶ ἐπίρρ. χρον.. ἄττικὸς τύπος ἀντὶ τοῦ μεταγενεστέρου πρῶτ. ἔτι ἐπίρρ. χρον.=ἀκόμη ἐπὶ ἐρωτηματ. ἢ ἀρνητικῆς προτάσεως=πλέον. πάνυ ἐπίρρ. ποσοτ. δηλοῦν ἔντονον βεβαίωσιν ἐπὶ ἀπαντήσεων. *πηνίκα* ἐπίρρ. χρον. δηλοῦν ὥραν (τί ὥρα;). *μάλιστα* ἐπίρρ. βεβαιωτικὸν (ἐπὶ ἐρωτήσεως)=ἀκριβῶς καὶ (μετ' ἀριθμητ.)=περίπου· ἐνταῦθα διασαφηνίζει τὸ πάνυ μὲν οὖν· ἐξηγητέον: περίπου. *ξυνήθης* παλαιὸς ἄττικὸς τύπος ἀντὶ *συνήθης* (ἐπίθετον τριτόκλ. τριγ. καὶ δικατ.). *εὐε(η)ργέτηται* παρακ. τοῦ *εὐεργετοῦμαι*, *εὐεργετήθην*, *εὐεργέτημαι*. ἄρτι—*πάλαι* ἐπίρρ. χρον. ἤκεις ἐνεστ. μέ σημ. παρακ. ἤκον, ἤξω· τὰ λοιπὰ ἐκ τοῦ *ἔρχομαι*. *ἐπιτείνω* ἐπίρρ. ἐπιτατικὸν=ἀρκετά. ἐπιτεῖνον τὴν ἔννοιαν τοῦ *πάλαι*. *εἶτα* ἐν ἀρχῇ. ἐρωτημ. πρότ. δηλοῖ ἀπορίαν=καὶ τότε... *ἐπήγειρας* ἄορ. τοῦ *ἐπεγείρω*, *ἤγειρον*, *ἐγερω*, *ἤγειρα*, *ἐγήγερα*, καὶ *ἐγρήγορα*, *ἐγηγέρκειν* καὶ *ἐγρηγόρειν*. *σιγῇ* δοτικοφανὲς τροπικὸν ἐπίρρ. παρακάθησαι (οὐδέτ. ἀποθετ.) λαμβάνεται ὡς παρακ. τοῦ *παρακαθέζομαι*. μὰ ἐπωμοτικὸν μόριον συντασσόμενον μὲ αἰτιατ., ὅπως καὶ τὸ *νή*· καὶ τὸ μὲν μὰ ἐπὶ ἀρνήσεως, τὸ δὲ *νή* ἐπὶ βεβαιώσεως. ὡς ἐπίρρ. ἀναφορᾶς δηλοῦν θαυμασμόν. ὡς ἐπίρρ. ἐπιτατικὸν ἐπιτεῖνον τὴν ἔννοιαν τοῦ *ἡδιστα*. *ἡδιστα* ἐπίρρ. ὑπερθ. βαθ. (*ἡδέως—ἡδιον*). *καθεύδω* οὐδ. διαθ. (=κοιμῶμαι), *ἐκάθευδον* καὶ *καθηῦδον*, *καθευδήσω*, *κατέδαρθον*, *καταδεδάρθηκα*. *δῆ* ἀντὶ δὲ=βεβαίως. *εὐδαιμόνισα* ἄορ. τοῦ *εὐδαιμονίζω*, (*εὐ*)*ἡδαιμόνιζον*, *εὐδαιμονιῶ*, (*εὐ*)*ἡδαιμόνισα*. *παρεσιώση* μετ. παρακ. τοῦ *παρίσταμαι*, *παριστάμην* παραστήσομαι, *παρεστησάμην*, *παρέστην*, *παρέστηκα*, *παρεστήκειν*. ὡς αἰτιολ.=ὅτι οὕτω=διότι τόσον. *ῥαδίως—πράως* ἐπίρρ. τροπικὰ θετ. βαθ. (*ῥᾶον—ῥᾶστα* καὶ *πραότερον—πραότατα*). *φέρεις* ἐνεστ. τοῦ *φέρω*, *ἔφερον*, *οἶσω*, *ἤνεγκα* καὶ *ἤνεγκον*, *ἐνήνοχα*, *ἐνηνόχειν*. καὶ ἐπιτατικῆς σημ. *πλημμελής* (*πλήν+μέλος*) ἐπίθ. τριγ. καὶ δικ.=παράφωτος, ἀνάρμοστος. *τηλικούτον* δεικτ. ἄντων. (ἐπὶ ἡλικίας ἢ μεγέθους). *ἀλίσκονται* ἐνεστ. τοῦ *ἀλίσκομαι* (ἀποθετ. καὶ παθητ. τοῦ *αἰρῶ*), *ἠλίσκόμην*, *ἀλώσομαι*, *ἔάλων*, *ἔάλωκα* ἢ *ἤλωκα*, *ἠλώκειν*· οὐδὲν ἐπίρρ.=οὐδόλως. *ἐπιλύεται* ἐνεστ. μέσης φωνῆς ἐνεργητ. διαθέσεως=ἀπολύει, ἐμποδίζει. *τύχη* μέσης διαθέσεως δηλοῦσα εὐτυχίαν καὶ δυστυχίαν. *δοκῶ* (προσωπικὸν ῥῆμα), *ἔδοκουν*, *δόξω*, *ἔδοξα*, *δέδοκται* (ἀπρόσ.), *ἔδέδοκτο* (ἀπρόσ.). *βαρύτατα* ἐπίρρ. ὑπερθ. βαθ. (*βαρέως-ύτερον*). *ἐνέγκαιμι* εὐκτ. ἄορ. α' τοῦ *φέρω* (ἰδὲ ἄνωτέρω). ἢ ἔχει διασαφητικὴν σημ. διασαφηνίζων τὸ *τίνα ταύτην*. *ἀφικομένου* μετ. ἄορ. β' τοῦ *ἀφικνοῦμαι*. *τεθνάναί* ἀπαρ. παρακ. (ἐξηγητέον μὲ ἐνεστῶτα) τοῦ *ἀποθνήσκω*, *ἀπέθνησκον*, *ἀποθανοῦμαι*, *ἀπέθανον*, *τέθνηκα*, *έτεθνήκειν*. οὗτοι ἐπίρρ. βεβαιωτικὸν καὶ ἀρνητικὸν. μὲν ἔχει βεβαιωτ. σημ.=μὴν=ἀσφαλῶς, διότι δὲν ἀκολουθεῖ τὸ *δέ*. *τήμερον* ἀρχαιότερος ἄττικὸς τύπος ἀντὶ *σήμερον*. *καταλείποντες* μετ. ἄορ. β' τοῦ *καταλείπω*, *ἔλειπον*, *λείπω*, *ἔλειπον*, *λέλοιπα*, *ἔλελοιπειν*. καὶ δηλοῖ ἀκολουθίαν=καὶ ἐπομένως. *ἔσαι* μέλλων τοῦ *εἶμι*.

Συντακτικά.— *τί* ἐπιρρηματικὴ αἰτ. δηλοῦσα σκοπὸν (ἐντὸς τοῦ σκοποῦ εὐρίσκεται ἡ αἰτία, ὡς λέγει ὁ Ἀριστοτέλης). *δρθρος* ὑποκ. βαθὺς ἐπίθ. διορ. ὅπως ἠθέλησε πλαγία ἐρωτημ. πρότ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ *θαυμάζω*. *σοί* ἀντικ. τοῦ *ὑπακοῦσαι*. *ξυνήθης* κατηγ. μοι δοτ. τροσωπ. διὰ τὸ *φοιτᾶν* ἀναγκαστ. αἰτιον. καὶ *τι* καὶ ὁ πρῶτος καὶ συναπτέος μὲ τὸ *ξυνήθης* (συμπλεκτικὸς) καὶ ὁ δεύτερος καὶ μὲ τὸ *εὐεργέτηται* (ἐπιτατικὸς). (*ἐμέ*) ἐννοούμενον ὑποκ. τοῦ *φοιτᾶν*, *τι* (=εὐεργεσίαν τινά) σύστοιχον ἀντικ. ὑπ' ἐμοῦ ποιητικὸν αἰτιον. αὐτὸς κατηγ. διορ. τοῦ ἐννοουμένου (*ἐγώ*). *ἂν ἤθελον* δυνητικὴ ὀριστικὴ χρη-

σιμεύουσα ὡς ἀπόδοσις τῆς ἐννοουμένης ὑποθέσεως (εἰ ἐξῆν) = ὑποθ. λόγος β' εἶδους δηλῶν τὸ ἀπραγματοποίητον. *σοῦ* γεν. αἰτίας. αἰσθανόμενος αἰτιολ. μετ. ὡς ἠδέως... πλαγία ἔρωτ. ἐκ τοῦ αἰσθανόμενος ἐξαρτωμένη. ἤγειρον ἐφετικός παρατατικός. *εἶνα...* διαγοίς τελ. πρότ. τεθείσα κατ' εὐκτικήν, διότι ἐξαρτᾶται ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου (ἤγειρον). σέ ἀντικ. τοῦ τρόπου γεν. αἰτίας. παρεστῶση ἐπιθ. μετ. ὡς (= ὅτι οὕτω) ἔαδίως... αἰτιολ. πρότ. ὡς ἐπεξηγήσεις τοῦ τρόπου. ἀγανακτεῖν ὑποκ. τῆς ἀπροσ. φράσεως πλημμελὲς ἂν εἶη. (ἐμὲ) ἐννοούμενον ὑποκ. τοῦ ἀγανακτεῖν. ὄντα ἐνδοτ. μετ. τηλικούτων κατηγ. εἰ δεῖ ἤδη τελευτᾶν αἰτιολ. πρότ., διότι μετὰ τὰ ψυχικοῦ πάθους σημαντικὰ ρήμ. ἐκφέρεται τὸ αἴτιον ὄχι μόνον διὰ τοῦ ὅτι, ἀλλὰ συνήθως καὶ ὑποθετικῶς. τελευτᾶν ὑποκ. τοῦ ἀπροσ. δεῖ. αὐτοῦς α' ἀντικ. τὸ μὴ οὐχὶ ἀγανακτεῖν β' ἀντικ. τοῦ ἐπιλύεται. αἱ δύο ἀρνήσεις (μὴ-οὐχὶ) ἰσοδυναμοῦν μὲ κατάφασιν (ἀγανακτεῖν). ὅταν ἡ προηγουμένη πρότασις εἶναι ἀρνητική. τῆ τύχη δοτ. αἰτίας. τῆ παρούση ἐπιθ. μετ. ταῦτα ὑποκ. (ἀληθῆ) κατηγ. φέρων τροπική μετ. (κατ' ἄλλους κατηγορ. λόγῳ τοῦ ἀφῆμαι). ἀγγελίαν ἀντικ. τίνα κατηγ. χαλεπήν-βαρεῖαν ἐπιθ. διορ. σοῖ-ἐμοῖ-ἐπιτηθείοις δοτ. συντακτικαὶ τοῦ χαλεπήν. ὡς ἐμοῖ φαίνεται ἀναφ. πρότ. ἐμοῖ δοτ. προσωπική. ἦν ἐγώ... ἀναφ. πρότ. ἂν ἐνέγκαιμι δυνητικὴ εὐκτικὴ ἔχουσα μελλοντικὴν σημασίαν (οἶσω). ἐν τοῖς (φέρουσι) κατήντησεν ἐπιρρ. ἔκφρασις δηλοῦσα ἐπίτασιν (πάνυ). ὡς ἐμοῖ δοκῶ ἀναφ. πρότ. (κατὰ τὸ ἐμοῖ δοκεῖ ἐτίθη ἡ δοτ. προσωπ. εἰς τὸ δοκῶ). ἐμοῖ δοτ. προσωπική. ταύτην ἀντικ. τίνα κατηγ. ἐνν. (φέρεις). ἀφικομένου γεν. ἀπόλυτος χρονική. οὐ ὑποκ. τεθνάναι ὑποκ. τοῦ ἀπροσ. δεῖ. μὲ ὑποκ. τοῦ τεθνάναι. ἦξειν ὑποκ. τοῦ ἀπροσ. δοκεῖ. μοῖ δοτ. προσωπική. ἐξ ὧν... ἀναφ. πρότ. ἐξ ὧν ἐμπρ. διορ. συμφωνίας (σύστοιχον ἀντικ.). ἦγοντες-καταλιπόντες ἐπιθ. μετ. ὅτι ἦξει εἶδ. πρότ. ὡς ὑποκ. τῆς ἀπροσ. φράσεως δῆλόν (ἔστε). τελευτᾶν ὑποκ. τῆς ἀπροσ. φράσεως ἀνάγκη ἔσται. σέ ὑποκ. τοῦ τελευτᾶν. τὸν βίον ἀντικ.

Σχήματα λόγου — Αἰσθητικά. — πάνυ μὲν οὖν (βραχυλογία) ἀντὶ πάνυ μὲν οὖν πρὸς ἔτι ἐστί. ὑπακούσαι (μεταφορὰ) ἐπὶ δούλων καὶ νομοταγῶν πολιτῶν, ἐνῶ ἐπὶ θυρωροῦ ἢ δεσμοφύλακος = ἀνοίγω τὴν θύραν ὑπακούων εἰς τὸν κτύπον αὐτῆς. ἄρτι ἢ πάλαι (ἀντίθεσις) χρόνου. πολὺν δὲ μάλιστα (σχῆμα ἐξ ἀναλόγου) δηλ. εὐδαιμονίζω σε. παρεστῶση *ξυμφορᾶ* (προσωποποιία). *πλημμελὲς* (μεταφορὰ) ἐκ τῆς μουσικῆς. *ξυμφοραῖς* (εὐφημισμός). *ἀλλίσκονται* (μεταφορὰ) ἐκ τῶν παγίδων τῶν ἀγρίων ζώων. *ἔστι ταῦτα* (ἀττική σύνταξις). *χαλεπήν χαλεπήν* (ἐπαναφορὰ), *χαλεπήν-βαρεῖαν* (συνωνυμία). *ἐν τοῖς βαρύντατ' ἂν ἐνέγκαιμι* (βραχυλογία) ἀντὶ *ἐν τοῖς βαρέως φέρουσι βαρύντατ' ἂν ἐνέγκαιμι*. τίνα ταύτην; (βραχυλογία) ἀντὶ: τίς ἔστιν αὕτη ἢ ἀγγελία, ἦν φέρεις; ἐξ ὧν ἀπαγγέλλουσιν (ἔλιξις) ἀντὶ ἐκ τούτων, ἃ ἀπαγγέλλουσιν.

Πραγματικά. — *δρθρος* (ἐκ τοῦ *δρνυμι* = σηκώνω) τὸ μεταξὺ μεσονυκτίου καὶ πρωίας κυμαινόμενον χρονικὸν διάστημα, διότι δὲν ἠδύνατο ὁ Κρίτων, ἐλλείψει ὠρολογίων, νὰ προσδιορίσῃ ἄλλως πῶς τὸν χρόνον. Παρ' Ὀμήρῳ ἡ φυσικὴ ἡμέρα διηρεῖτο εἰς *ἡὼ-μέσον ἡμῶν* καὶ *δείλην*, ἡ δὲ νύξ εἰς *ἑσπέρας-μέσας νύκτας* καὶ *ἀμφιλύκην*. Τὰ ἐξ ταῦτα μέρη ἐλέγοντο *μοῖραι* καὶ οἱ μεταγενέστεροι Ἕλληνες διήρουν: εἰς *δρθρον-πρωί* ἢ *πρὸς ἢ ἔω-ἀγορὰν* *πλήθουσαν-μσημβρείαν-δείλην πρωίαν* — *δείλην ὄψιαν-ἑσπέραν-νύκτα-μέσας νύκτας-δρθρον βαθύν* (1-3). Βραδύτερον δὲ ἐπεκράτησεν ἡ διὰ τῶν γνωμόνων διαίρεσις εἰς 12 ὥρας, ὀφειλομένη εἰς τὸν ἀστρονόμον *Ἰππαρχον* (140 π.Χ.). *βαθύς* διὰ τοῦ ἐπιθέτου δηλοῦται, ὅτι πολὺ ἀπέιχεν ἡ αὐγὴ. ὅπως ἠθέλησε δεδικαιολογημένη ἡ ἀπορία τοῦ Σωκρ., διότι οὐ μόνον κατὰ τὴν νύκτα, ἀλλὰ καὶ τὴν πρωίαν δὲν ἐπετρέπετο ἡ εἰς τὸ δεσμωτήριον εἰσοδος· ὁ δε-

σμοφύλαξ ἦτο ὑπάλληλος τοῦ Κράτους. *δεσμοτήριον* αἱ σημεριναὶ ὑπὸ τοῦ λαοῦ νομιζόμεναι ὡς φυλακαὶ τοῦ Σωκρ. ὀπισθεν τῆς Ἀκροπόλεως ἦσαν ὑδραγωγεῖον· τὸ δεσμοτήριον εὐρίσκετο ἐντὸς τῆς πόλεως. *διὰ τὰ πολλάκις...* ἐκ τούτου δηλοῦται ὅτι ὁ Κρίτων πολλάκις ἐπεσκέφθη τὸν Σωκρ. ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ κατὰ τὸ τριακονθήμερον διάστημα τῆς ἐγκαθειρξεώς του, ἀποκτήσας φιλίαν ἕνεκα τῆς συχνῆς συναναστροφῆς καὶ τῶν φιλοδωρημάτων πρὸς τὸν δεσμοφύλακα. οὐδ' ἂν αὐτὸς ἤθελον ὁ Κρίτων ὄχι μόνον δὲν ἐπεθύμει νὰ ἀγρυπνῆ καὶ λυπῆται, πολλῶν δὲ μάλλον νὰ μεταδώσῃ τὴν ἀγρυπνίαν καὶ λύπην εἰς τὸν Σωκρ. ὡς ἤδιστα ὁ Κρίτων θαυμάζει τὴν μακαριότητα τοῦ Σωκρ. μεθ' ἧς ἀντιμετωπίζει τὸ ἐπικείμενον μοιραῖον καὶ ἀφήνει αὐτὸν κοιμώμενον ἡσυχῶς τὸν ὑπόλοιπον ὕπνον του, ἀφοῦ ἄλλως τε ἡ ἀναγυελλομένη εἶδησις θὰ ἦτο δυσάρεστος.

τρόπος ἢ μορφή τῆς ζωῆς ἐνδὸς ἐκάστου τῶν ἀνθρώπων. τὸ *modus vivendi* σημειωτέον ὅτι ὁ Σωκρ. ἦτο πάντοτε εὐθυμος. *τηλικούτων* ὁ Σωκρ. ἦτο 70 ἐτῶν. Ἄν εἶναι φυσικὸν καὶ ἀληθές νὰ ἀντιμετωπίζουσι ἐνίοτε μετὰ ψυχραιμίαν καὶ ἀδιαφορίαν τὸν θάνατον οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἐζησαν τὴν ζωὴν των, κατὰ μείζονα λόγον ἀποτελεῖ ἐπιβεβλημένον καθῆκον διὰ τὸν Σωκρ., καὶ ἀδικούμενον, νὰ περιφρονῆ τὸν θάνατον. Παρὰ ταῦτα ὅμως εἶναι περισσότερον φυσικὸν καὶ ἀνθρώπινον διὰ τὸν Κρίτωνα ἢ λιποψυχία πρὸ τοῦ θανάτου, καὶ τῶν γερόντων ἀκόμη. Ὁ Σοφοκλῆς ἀναφέρει· «*τοῦ ζῆν γὰρ οὐδεὶς ὡς ὁ γηράσκων ἐρεῖ*». Μᾶς τὸ ὑπενθυμίζει ὁ μῦθος «*γέρον καὶ θάνατος*». Ἀρχαία μαρτυρία λέγει «*ἦν ἐγγὺς ἔλθῃ θάνατος, οὐδεὶς βούλεται θνήσκειν*»· καὶ ὁ Σολωμὸς τονίζει «*Γλυκεῖα ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος μαυρίλα*»· καὶ ἡ λαϊκὴ μοῦσα ὑπερθεματίζει «*καὶ μὲ τὰ χίλια βάσανα πάλι (ἡ ζωὴ) γλυκεῖα εἶναι*». ἀλλὰ τί δὴ... Ὁ Σωκράτης ἐπανερχεται εἰς τὴν πρώτην του ἐρώτησιν, διὰ νὰ μάθῃ τὸ αἴτιον τῆς τόσοσιν πρωινῆς ἐπισκέψεως. ἂν ἐνέγκαιμι διὰ τῆς δυνητικῆς εὐκτικῆς ὁ Κρίτων ἐλπίζει ὅτι δὲν θὰ συμβῆ τὸ κακόν, πειθομένου τοῦ Σωκρ. πρὸς ἀπόδρασιν. τὸ πλοῖον εἶναι ἡ θεωρία αὐτῆς ἢ *Δηλιάς*· εἰς τὸν Φαίδωνα ἀναφέρεται ὅτι εἶναι αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ πλοῖον, δι' οὗ ὁ ἥρωσ τῶν Ἀθηνῶν *Θησεὺς* ἐπλευσεν εἰς Κρήτην, κομίζων δις ἐπτὰ νέους ὡς βορὰν τοῦ *Μινωταύρου*, καὶ ἀπήλλαξε τὴν πόλιν τοῦ ἐτησίου αὐτοῦ φόρου αἵματος· εἰς ἀνάμνησιν δὲ τοῦ γεγονότος ἐτελοῦντο κατ' ἔτος εἰς *Δῆλον* τὰ μικρὰ *Δήλια* (ἐορτὴ μετὰ θυσίων πρὸς τὸν *Ἀπόλλωνα*) καὶ ἀπεστέλλοντο ἐπίσημοι ἀντιπρόσωποι τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν (*Θεωροί, Δηλιασταί*). Σημεῖον δὲ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐορτῶν (*θεωρίας*) ἦτο ἡ στέψις τῆς πρύμνης τοῦ ἱεροῦ τούτου πλοίου ὑπὸ τοῦ ἱερέως τοῦ *Ἀπόλλωνος*. Ταῦτα ἐτελοῦντο κατὰ τὸν μῆνα *Θαργηλιῶνα* (Μαΐου—Ἰουνίου). Ἐπειδὴ δὲ διὰ νόμου καθιερώθη οὐδεμία θανατικὴ ποινὴ νὰ ἐκτελεῖται ἀπὸ τῆς στέψεως τοῦ πλοίου μέχρι καὶ τῆς ἐπιστροφῆς αὐτοῦ, (ὅπως σήμερον ἀναστέλλεται ἡ θανατικὴ ἐκτέλεσις λόγω τῶν ἐορτῶν τοῦ Πάσχα, Χριστουγέννων) καὶ ἐπειδὴ συνέπεσεν ἀπὸ τῆς προτεραίας τῆς εἰς θάνατον καταδίκης τοῦ Σωκρ. νὰ ἔχη στεφθῆ τὸ πλοῖον, ἀνεβλήθη ἡ ἐκτέλεσις περίπου ἐπὶ ἓνα μῆνα, τὸν ὁποῖον ὁ Σωκρ. διήνυσεν ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ, ὅπερ μετεβλήθη εἰς φιλοσοφικὸν σχολεῖον, ὅπου ἠκούσθησαν αἱ ὑψηλότεραι ἰδέαι. ἀπὸ *Σουνίου* εἰς τὴν ὠραίαν παραλίαν τοῦ Σουνίου (ἀκρωτηρίου νοτίως τῆς Ἀττικῆς) ἐπόδισε τὸ ἐκ τῆς *Δῆλου* ἐπιστρέφον ἱερὸν πλοῖον λόγω τῶν ἀνέμων ἢ κατ' ἄλλους διὰ θρησκευτικούς λόγους. *ὅτι ἤξει τήμερον* ἢ ἐπιμονὴ τοῦ Κρίτωνος δις εἰπόντος, ὅτι σήμερον θὰ ἔλθῃ τὸ πλοῖον, προδίδει ἔντονον φόβον.

Χαρακτηρισμοί.—Ἡ ψυχικὴ κατάστασις τῶν διαλεγόμενων προσώπων εἶναι ἐκ διαμέτρου ἀντίθετος· ὁ Σωκρ. κάθηται ἐπὶ τῆς πενιχρᾶς του κλίνης μετὰ τὴν λευκὴν καὶ σεβασμίαν κεφαλὴν του, στη-

ριζομένην ἐπὶ τοῦ ἀγκῶνος, μὲ τὸ μείδιμα εἰς τὰ χεῖλη, τὴν ἀταραξίαν τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ἡρεμίαν τῆς συνειδήσεως. Ὁ γαλήνιος ἡρωισμός του προκαλεῖ θαυμασμόν καὶ ὁ φωτοστέφανος τῆς ἰλαρότητος μᾶς συγκινεῖ ἀγέρωχος καὶ ἀξιοπρεπῆς, μολονότι μελλοθάνατος ἀληθῆς ὑπεράνθρωπος. Ὁ Κρίτων, γέρον καὶ αὐτός, ἀγαπητός καὶ ἐκλεκτός μαθητῆς καὶ φίλος μὲ θέρμην ἀγάπης, πλήρης ὀδύνης, πικρίας καὶ ἀγωνίας, περίλυπος μέχρι θανάτου διὰ τὸ ἐπικείμενον κακόν, μὲ τρέμουσαν φωνήν, μὲ δακρυσμένους καὶ ἰκετευτικούς ὀφθαλμούς διαλέγεται πρὸς τὸν διδάσκαλον. Συμπαθῆς ἀνθρώπινος τύπος. Ἡ ζωηρὰ ἀντίθεσις τῶν χαρακτήρων καθιστᾷ ζωηροτέραν τὴν εἰκόνα καὶ ἀποκαλύπτει τὴν δύναμιν τοῦ καλλιτέχνου.

Νόημα.— Εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὸ προοίμιον τοῦ παρόντος διαλόγου, συναντῶμεν διαλεγόμενα ἐντὸς τοῦ δεσμωτηρίου δύο πρόσωπα, τὸν Σωκράτην καὶ τὸν Κρίτωνα.

Ὁ Κρίτων πολὺ πρῶτὸν περίλυπος ἐπισκέπτεται τὸν Σωκράτην, τὸν ὁποῖον δὲν ἐξύπνησεν, ἐπειδὴ εἶδε κοιμώμενον.

Ὄταν τέλος ὁ Σωκράτης ἐξύπνησε καὶ εἶδε πλησίον τὸν ἀγαπημένον του μαθητὴν καὶ φίλον, ἐρωτᾷ νὰ μάθῃ περὶ τῆς αἰτίας τῆς πρῶτινῆς ἐπισκέψεώς του, τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἐπέτυχε τὴν νυκτερινὴν εἴσοδον εἰς τὸ δεσμωτήριον, καὶ τῆς αἰτίας διὰ τὴν ὁποίαν δὲν τὸν ἐξύπνησεν ἅμα τῇ ἀφίξει του. Ὁ Κρίτων ἀπαντῶν λέγει, ὅτι εἶναι βαθεῖα χαράματα, ὅτι ἐδωροδόκησε τὸν δεσμοφύλακα, τοῦ ὁποῖου μάλιστα ἔχει ἀποκτήσει τὴν φιλίαν ἕνεκα τῶν συχνῶν πρὸς αὐτὸν ἐπισκέψεων καὶ ὅτι δὲν ἠθέλησε νὰ ταραξῆ τὴν εὐδαιμονίαν ἐκ τοῦ μακαρίου καὶ ἡρέμου ὕπνου ἐνός δικαίου ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος ἀταρᾶχος καὶ ἀγογγύστως ὑπομένει τὴν συμφορὰν του.

Ὁ Σωκράτης ἐκτός τῶν ἄλλων ἀποδίδει τὴν ἀταραξίαν τῆς ψυχῆς του καὶ εἰς τὴν ἡλικίαν, τὴν ὁποίαν ἔχει, καὶ τέλος ἐρωτᾷ ἐκ νέου τὸν Κρίτωνα περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἐπισκέψεώς του.

Ὁ Κρίτων ἀπαντᾷ, ὅτι φέρει δυσάρεστον εἶδησιν ὄχι μόνον διὰ τὸν Σωκράτην, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς φίλους του καὶ ἰδιαιτέρως διὰ τὸν ἑαυτὸν του, ἐφ' ὅσον κατὰ τὰς εἰδήσεις, τὰς ὁποίας ἔχει, καταπλέει σήμερον ἐκ τῆς Δήλου τὸ ἱερὸν πλοῖον καὶ ἐπομένως εἶναι ἡ παραμονὴ τῆς θανατικῆς καταδίκης τοῦ σεβαστοῦ καὶ ἀγαπητοῦ διδασκάλου, τὸν ὁποῖον διὰ τελευταίαν ἤδη φορὰν βλέπει.

Περίληψις.— Ὁ Κρίτων ἐπισκέπτεται τὸν Σωκράτην εἰς τὸ δεσμωτήριον, ἵνα τοῦ ἀναγγεῖλῃ τὴν λυπηρὰν ἀγγελίαν τῆς ἐκ τῆς Δήλου ἀφίξεως τοῦ ἱεροῦ πλοίου, συνεπεία τῆς ὁποίας ἐπίκειται ἡ θανατικὴ καταδίκη του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 2

ΣΩΚ. Ἄλλ', ὦ Κρίτων, τύχη ἀγαθῆ. Ἄλλά, Κρίτων, ἡ ὥρα ἡ καλὴ. εἰ ταύτη φίλον (ἔστι) τοῖς θεοῖς, ἂν ἔτσι ἀρέσῃ εἰς τοὺς θεούς, ταύτη ἔστω.

οἶμαι μέντοι οὐχ ἤξειν αὐτὸ τήμερον.

ΚΡ. Πόθεν τοῦτο τεκμαίρει;

ΣΩΚ. Ἐγὼ σοι ἐρῶ·

δεῖ με γὰρ ἀποθνήσκειν που τῇ ὑστεραία

ἢ ἢ ἂν ἔλθῃ τὸ πλοῖον.

ἔτσι ἄς γίνῃ·

νομίζω ὁμῶς ὅτι δὲν θὰ ἔλθῃ αὐτὸ σήμερον.

Ἄπο ποῦ συμπεραίνεις αὐτό;

Ἐγὼ θὰ σοῦ εἶπω·

βεβαίως πρέπει ἐγὼ νὰ θανατωθῶ, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, τὴν ἐπομένην ἀπὸ τὴν ἡμέραν ποῦ θὰ ἔλθῃ τὸ

[πλοῖον.

ΚΡ. Φασὶ γέ τοι δὴ
οἱ κύριοι τούτων.

ΣΩΚ. Οἶμαι τοίνυν οὐχ ἤξειν αὐτὸ
τῆς ἐπιούσης ἡμέρας,
ἀλλὰ τῆς ἐτέρας·
τεκμαίρομαι δὲ ἔκ τινος ἐνυπνίου,
ὃ ἐόρακα ὀλίγον πρότερον
ταύτης τῆς νυκτός·
καὶ κινδυνεύεις οὐχ ἐγεῖραι με
ἐν καιρῷ τινι.

ΚΡ. Ἦν δὲ δὴ τί τὸ ἐνύπνιον ;

ΣΩΚ. Ἐδόκει μοι γυνή τις
καλὴ καὶ εὐειδῆς
ἔχουσα λευκὰ ἱμάτια
προσελθοῦσα καλέσαι με
καὶ εἰπεῖν· «ὦ Σώκρατες,
ἡματι τριτάτῳ
ἴκοιό κεν Φθίην ἐρίβωλον».

ΚΡ. Ἄτοπόν (ἔστι)
τὸ ἐνύπνιον, ὦ Σώκρατες.

ΣΩΚ. Ἐναργές μὲν οὖν, ὦ Κρίτων,
(ἔστιν), ὡς γέ μοι δοκεῖ.

Ἔτσι βέβαια ἰσχυρίζονται
οἱ ἀρμόδιοι εἰς αὐτά.

Νομίζω λοιπὸν ὅτι δὲν θὰ ἔλθῃ αὐτὸ
τὴν ἡμέραν ποῦ μᾶς ξημερώνει,
ἀλλὰ τὴν ἄλλην·

συμπεραίνω δὲ ἀπὸ κάποιου ὄνειρον,
τὸ ὁποῖον ἔχω ἴδει ὀλίγον πρωτύτερα
κατ' αὐτὴν τὴν νύκτα·
καὶ φαίνεται, ὅτι δὲν μὲ ἐξύπνησες
εἰς πολὺ κατάλληλον ὥραν.

Καὶ ποῖον λοιπὸν ἦτο τὸ ὄνειρον ;

Μοῦ ἐφαίνετο ὅτι κάποια γυναίκα
ὠραία καὶ εὐπρόσωπος,
ἔχουσα λευκὰ ἐνδύματα,
ἀφοῦ ἐπλησίασε, μὲ ἐκάλεσε
καὶ (μοῦ) εἶπε· Σωκράτη,
μετὰ τρεῖς ἡμέρας

θὰ φθάσης εἰς τὴν εὐφοροῦσαν Φθίαν».

Παράδοξον (εἶναι)

τὸ ὄνειρον, Σωκράτη.

Καὶ ὅμως φανερόν, Κρίτων,

(εἶναι), καθὼς τοῦλάχιστον μοῦ φαί-
νεται.

Γραμματικὰ—Σημασιολογικά.—*αὐτῆ* δοτικοφανὲς τροπ. ἐπίρρ. = ἔτσι. *οἶμαι* καὶ *οἶομαι* (=νομίζω) ἐνεστ., *ῶμην* καὶ *ῶμην*, *οἴησομαι*, *ῶθήθην*. *ἤξειν* ἀπαρ. μέλλ. τοῦ *ἤκω*. *τεκμαίρει* β' πρόσ. ἐνεστ. μ. φωνῆς τοῦ *τεκμαίρομαι* (=συμπεραίνω), *ἔτεκμαιρόμην*, *τεκμαροῦμαι*, *ἔτεκμηράμην*, *τέκμαρσιν* ἔσχηκα. *ἐρῶ* μέλλ. τοῦ *λέγω*. γὰρ εἶναι βεβαιωτικός. *που* ἐνδοιαστικὸν ἐπίρρ. = ἂν δὲν ἀπατῶμαι. *ὕστεραία* οὐσιαστικοποιηθὲν ἐπίθ. *φασὶ* ἐνεστ. τοῦ *φημί*. *γέ τοι δὴ* βεβαιωτικὰ μόρια. *ἐγεῖραι* ἀπαρ. ἀορ. α' τοῦ *ἐγείρω*. *ἐν καιρῷ τινι* ἢ ἀορ. ἀντων. ἐπιτείνει τὴν σημασίαν τοῦ *καιρῷ*. *καλός* = ὠραῖος εἰς τὸ σῶμα. *εὐειδῆς* (εὐ+εἶδος=μορφή) = ὠραῖος εἰς τὸ πρόσωπον. *ἡματι* (ἡμερικὸν) *ἡμαρ* = ἡμέρα, -- *ἡματος* = *ἡματι*. *τριτάτῳ* (ποιητικὸν τακτ. ἀριθμ.) κατὰ τὸ ἕνατος. *κεν* εἶναι ὁ δυνητικὸς *ἄν*. *ἴκοιό* εὐκτ. μ. ἀορ. β' τοῦ *ἴκνοῦμαι* ἢ δυνητικὴ εὐκτικὴ (*ἴκοιό κεν*) ἰσοδυναμεῖ μὲ μέλλοντα (*ἴξει*). *Φθίην* (Ἴων. τύπος) = *Φθίαν* (=Φθιώτιδα). *ἐρίβωλος* = ἡ ἔχουσα καλοὺς βώλους, εὐφορος (ἀπὸ τὸ ἐπιτατ. μόριον *ἐρι* = πολὺ). *μὲν οὖν* ἔχουν ἀντιθετ. σημ. = καὶ ὁμως.

Συντακτικὰ.—*εἰ* (ἔστι) = (ὕποθ) + *ἔστω* = (ἀπόδ.) εἶναι ὑποθ. λόγος α' εἶδους δηλῶν τὸ πραγματικόν. *φίλον* κατηγ. *ἤξειν* ἀντικ. (εἶδ. ἀπαρ.) ἐξαρτώμενον ἐκ τοῦ *οἶμαι* ὡς δοξαστικοῦ. *αὐτὸ* ὑποκ. τοῦ *ἤξειν*. *ἀποθνήσκειν* ὑποκ. τοῦ *δεῖ*. *με* ὑποκ. τοῦ *ἀποθνήσκειν*. *ἢ ἢ ἂν ἔλθῃ* ἀναφορικοῦποθετικὴ πρότασις καὶ β' ὄρος συγκρίσεως. *τούτων* γεν. ἀντικ. εἰς τὸ *κύριοι*. *τῆς ἐπιούσης* — *τῆς ἐτέρας* γεν. χρονικαί. *ὃ ἐ(ώ)ορακα* ἀναφ. πρότ. *ταύτης τῆς νυκτός* γεν. χρονική. *ἐγεῖραι* ἀντικ. (εἶδ. ἀπαρ.) ἐξαρτώμενον ἐκ τοῦ *κινδυνεύεις*, τὸ ὁποῖον ἔχει ἐδῶ δοξαστικὴν σημ. (διατρέχεις τὸν κίνδυνον. φαίνεσαι = φαίνεται). *με* ἀντικ. τὸ *ἐνύπνιον* ὑποκ. τὴ κατηγ. *ἐδόκει* προσωπικὸν ρῆμα. *γυνή* ὑποκ. *καλὴ καὶ εὐειδῆς* ἐπίθ. διορ. *προσελθοῦσα* χρον. μετ. *ἔχουσα* τροπ. μετ. *καλέσαι* — *εἰπεῖς* ἀντικ. (εἶδ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ *ἐδόκει* ἐξαρτώμενα. *ἡματι* δοτ. χρονική. *Φθίην* αἰ-

τιατ. δηλοῦσα τὴν εἰς τόπον κίνησιν. τὸ ἐνύπνιον ὑποκ. ἄτοπον κατηγ. ἔναργές κατηγ. ὡς γὰρ μοι δοκεῖ ἀναφ. προτ.

Σχήματα λόγου.—ταύτη - ταύτη (ἐπαναφορά) δηλοῦσα τὴν ψυχικὴν γαλήνην καὶ στωικότητα τοῦ Σωκρ.

Γνωμικόν.—1. «εἰ ταύτη τοῖς θεοῖς φίλον, ταύτη ἔστω» διὰ τούτου δηλοῦται ἡ εὐσέβεια τοῦ Σωκρ.

Πραγματικά.—*τύχη ἀγαθῆ* εὐχετικὴ φράσις πρὸ πάσης σπουδαίας πράξεως, λ.χ. δημοσίων ψηφισμάτων, συνθηκῶν, ἐγγράφων κλπ., δηλοῦσα ἐπίσης τὴν ἀταραξίαν τοῦ Σωκρ. μὴ πτοηθέντος οὐδὲ λυπηθέντος διὰ τὸν ἐρχόμενον θάνατον. οἱ κύριοι ταύτων δηλ. οἱ 11 ἄρχοντες, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἐνιαύσιοι κληρωτοὶ (εἰς ἕξ ἐκάστης φυλῆς μετὰ τοῦ γραμματέως), ἔχοντες ὡς ἔργον τὴν ἐποπτεῖαν τοῦ δεσμοτηρίου καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων (μεταφοράν, φρούρησιν καὶ θανάτωσιν), ὅπως οἱ ἀστυνόμοι σήμερον. Τὸ κώνειον ἐδίδετο μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. ἐπιούσης ὡς ἐπιούσαν ἡμέραν ὁ Σωκρ. ἐννοεῖ τὴν ἡμέραν, ἡ ὁποία ἔρχεται. ἐφ' ὅσον ἦτο ἀκόμη *θεῖρος βαθύς*, καὶ ἡ ὁποία ταυτίζεται πρὸς τὸ *τήμερον* τοῦ Κρίτωνος. *λευκὰ ἱμάτια* καὶ οἱ ἀρχαῖοι, ὅπως καὶ ἡμεῖς, ἐθεώρουν τὸ λευκὸν ἔνδυμα ὡς δηλωτικὸν χαρᾶς, ἀγνότητος καὶ ἀγιότητος. *Φθίην* ἡ πατρίς τοῦ Ἀχιλλέως εἰς τὴν Θεσσαλίαν (*Φθιωτίς*) *ἤματι κεν...* ὁ στίχος εἶναι εἰλημμένος ἐκ τῆς Ἰλιάδος (ραψ. I, 363) λεχθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως (*ἤματι κεν τριτάτῳ Φθίην ἐρίβωλον ἰκοίμην*) πρὸς τοὺς πρέσβεις τοῦ Ἀγαμέμνονος. παρακαλοῦντας νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν. Καὶ ὁ μὲν Ἀχιλλεὺς ἠπέλθει νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὴν ἰδιαιτέραν του πατρίδα, τὴν Φθίαν, ὁ δὲ Σωκράτης ὡς Φθίαν ὑπαινίσσεται ἐνταῦθα τὴν ἄλλην ζωὴν, τὴν οὐρανίαν, τὴν μόνην ἀληθῆ καὶ εὐδαίμονα, τὴν ὁποίαν τόσον ἀγαπᾷ. Διὰ τοῦ στίχου τούτου καταφαίνεται, ὅτι ὁ Σωκρ. παραδέχεται τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, περὶ τῆς ὁποίας εἰς τὸν Φαίδωνα λέγει ὅτι «*ἔστι ψυχὴ παντάπασιν ἀθάνατον καὶ ἀνώλεθρον*». *ἔναργές* οἱ ἀρχαῖοι ἐπίστευον, ὅτι, ὅσα ὄνειρα ἔβλεπέ τις μετὰ τὸ μεσονύκτιον, ἦσαν ἀληθῆ μὴ χρῆζοντα ἐρμηνείας· εἰς τὰ ὄνειρα καὶ εἰς τὸ *δαιμόνιον* (= διαίσθησις, ἔντονον προαίσθημα ἀποτρέπον ἀπὸ τὸ κακὸν) πιστεύει ἀπολύτως καὶ ὁ Σωκράτης. Ὅθεν μετὰ τρεῖς ἡμέρας θὰ ἀποθάνῃ. Ἡ παρομοίωσις αὕτη τοῦ θανάτου πρὸς ταξίδιον, λίαν ἐπιτυχῆς, ὅπως καὶ ἡμεῖς σήμερον παραδεχόμεθα.

Νόημα.— Ὁ Σωκράτης μὲ ἐξαιρετικὴν ἀταραξίαν ψυχῆς, ἀκούσας τὴν ἀγγελίαν τοῦ Κρίτωνος, δίδει τὴν ὠραιότεραν καὶ χριστιανικωτέραν ἀπάντησιν, τὴν ὁποίαν ἐπρόφεραν ποτὲ χεῖλη θνητοῦ· «*ἂν ἔτσι τὸ θέλουν οἱ Θεοί, ἔτσι ἅς γίνῃ*». Ἐπίσης λέγει· εἰς τὸν Κρίτωνα, ὅτι τὸ πλοῖον θὰ ἔλθῃ ὄχι τὴν ἡμέραν, ποῦ μᾶς ξημερώνει, ἀλλὰ τὴν ἐπομένην· καὶ τέλος διηγεῖται, ὅτι εἰς τὸν ὕπνον του παρουσιάσθη μία ὠραία λευκοντυμένη γυναῖκα, ἡ ὁποία τοῦ εἶπεν, ὅτι μετὰ τρεῖς ἡμέρας θὰ φθάσῃ εἰς τὴν εὐφορον Φθίαν, δηλ. εἰς τὴν μεταθανάτιον ζωὴν. Ὁ Κρίτων ἐκπλήττεται διὰ τὸ ὄνειρον, τὸ ὁποῖον ὁ Σωκράτης θεωρεῖ ὀλοφάνερον.

Περίληψις.— Ὁ Σωκράτης ἀπαθῶς ἀκούει τὴν ἀγγελίαν τοῦ Κρίτωνος καὶ διηγεῖται τὸ ἐνύπνιον του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 3.

ΚΡ. Λίαν γε (ἔναργές), ὡς ἔοικεν· Πολὺ βέβαια (φανερὸν), καθὼς φαίνεται.
ἀλλ', ὦ δαιμόνιε Σώκρατες, ἀλλά, εὐλογημένε μου Σωκράτη,

ἔτι καὶ νῦν πείθου ἐμοὶ
καὶ σώθητι
ὡς ἐμοί, ἐὰν σὺ ἀποθάνῃς,
οὐ μία ξυμφορὰ ἐστίν,
ἀλλὰ χωρὶς μὲν
σοῦ ἔστερησθαι
τοιούτου ἐπιτηδείου,
οἷον ἐγὼ οὐδένα μήποτε εὐρήσω,
ἔτι δὲ καὶ πολλοῖς δόξω,
οἳ ἐμὲ καὶ σὲ
μὴ σφῶς ἴσασιν,
ἀμελήσαι,
ὡς
οἷός τ' ὦν σε σώζειν,
εἰ ἤθελον ἀναλίσκειν χρήματα.
καίτοι τίς δόξα
ἂν εἴη
αἰσχίων ταύτης

ἢ (τὸ) δοκεῖν
περὶ πλείονος ποιῆσθαι χρήματα
ἢ φίλους ;
οὐ γὰρ πείσονται οἱ πολλοί,
ὡς σὺ αὐτὸς οὐκ ἠθέλησας
ἀπιέναι ἐνθένδε
ἡμῶν προθυμουμένων.

ΣΩΚ. Ἄλλ', ὦ μακάριε Κρίτων,
τί οὕτω ἡμῖν μέλει
τῆς τῶν πολλῶν δόξης ;
οἳ γὰρ ἐπιεικέστατοι,
ὦν μᾶλλον ἀξιόν (ἐστὶ)
φροντίζειν,
ἡγήσονται πεπραχθαι
αὐτὰ οὕτω,
ὥσπερ ἂνπραχθῆ.

ΚΡ. Ἄλλ' ὄρας δὴ, ὦ Σώκρατες,
ὅτι ἀνάγκη (ἐστὶ) μέλειν
καὶ τῆς τῶν πολλῶν δόξης.
αὐτὰ δὲ τὰ παρόντα νυνὶ
δῆλὰ (ἐστίν), ὅτι οἳοὶ τ' εἰσὶν
οἳ πολλοὶ ἐξεργάζεσθαι
οὐ τὰ σμικρότατα τῶν κακῶν,

ἀκόμη καὶ τώρα νὰ πεισθῆς, εἰς ἐμὲ
καὶ νὰ σώσης τὸν ἑαυτὸν σου·
διότι δι' ἐμέ, ἐὰν σὺ ἀποθάνῃς,
δὲν εἶναι (μόνον) μία συμφορὰ,
ἀλλ' ἐκτὸς μὲν
(τοῦ) ὅτι θὰ ἔχω στερηθῆ σοῦ,
(ἐνός) τοιούτου φίλου,
ὅποῖον ἐγὼ ποτὲ δὲν θὰ εὐρῶ κανένα,
προσέτι δὲ καὶ εἰς πολλοὺς θὰ φανῶ,
οἳ ὅποιοι ἐμὲ καὶ σὲ
δὲν γνωρίζουν καλῶς,
ὅτι ἐπέδειξα ἀδιαφορίαν,
διότι κατὰ τὴν γνώμην των
ἡμποροῦσα νὰ σὲ σώσω,
ἐὰν ἤθελον νὰ ἐξοδεύσω χρήματα.
Καὶ πράγματι ποία (ἄλλη) γνώμη
δύναται νὰ εἶναι

περισσότερον προσβλητικὴ ἀπὸ αὐ-
[τήν,
δηλαδὴ ἀπὸ (τοῦ) νὰ θεωρῆται (κα-
ὅτι προτιμᾷ τὰ χρήματα [νεῖς).
ἀπὸ τοὺς φίλους (του);
Διότι δὲν θὰ πεισθοῦν οἳ πολλοί,
ὅτι σὺ ὁ ἴδιος δὲν ἠθέλησας
νὰ ἀπέλθῃς ἀπ' ἐδῶ,
μολονότι ἡμεῖς ἐδεικνύομεν προθυ-
μίαν (νὰ βοηθήσωμεν εἰς τὴν ἀπό-
[δρασιν).

Ἄλλὰ, καλότυχε Κρίτων,
διὰ τί ἡμεῖς ἐνδιαφερόμεθα τόσον
διὰ τὴν γνώμην τῶν πολλῶν ;
Διότι οἳ χρηστότατοι,
περὶ τῶν ὁποίων περισσότερο ἀξίζει
νὰ ἐνδιαφερώμεθα,
θὰ νομίσουν ὅτι ἔχουνπραχθῆ
αὐτὰ ἔτσι,
ὅπως ἀκριβῶς ἤθελονπραχθῆ.
Ἄλλ' ἰδοὺ βλέπεις, Σωκράτη,
ὅτι (εἶναι) ἀνάγκη νὰ ἐνδιαφερώμεθα
καὶ διὰ τὴν γνώμην τῶν πολλῶν.
Αὐτὰ δὲ ποὺ συμβαίνουν τώρα δὲ
φανερώνουν, ὅτι ἡμποροῦν
οἳ πολλοὶ νὰ διαπράττουν
ὄχι (μόνον) τὰ μικρότατα ἐκ τῶν
[κακῶν,

ἀλλὰ σχεδὸν τὰ μέγιστα,
ἐάν τις ἐν αὐτοῖς
διαβεβλημένος ἦ.

ΣΩΚ. Εἰ γὰρ ὄφελον, ὦ Κρίτων,
οἰοί τ' εἶναι οἱ πολλοὶ
ἐργάζεσθαι τὰ μέγιστα κακά,
ἵνα οἷοί τ' ἦσαν (ἐργάζεσθαι)
καὶ τὰ μέγιστα ἀγαθὰ,
καὶ καλῶς ἂν εἶχε.
νῦν δ' οὐδέτερον
οἰοί τ' (εἶσιν ἐργάζεσθαι)
οὔτε γὰρ φρόνιμον
οὔτε ἄφρονα
δυνατοὶ (εἶσι) ποιῆσαι (τινα),
ποιοῦσι δὲ τοῦτο,
ὅ,τι ἂν τύχωσι (ποιοῦντες).

ἀλλὰ σχεδὸν τὰ μέγιστα,
ἐὰν κανεῖς ἐνώπιον αὐτῶν
ἔχει συκοφαντηθῆ.

Μακάρι, Κρίτων,
νὰ ἤμποροῦσαν οἱ πολλοὶ
νὰ διαπράττουν τὰ μέγιστα κακά,
διὰ νὰ ἤμποροῦσαν (νὰ διαπράττουν)
καὶ τὰ μέγιστα ἀγαθὰ,
καὶ καλῶς θὰ εἶχε (τὸ πρᾶγμα).
Τώρα ὁμως οὔτε τὸ ἓνα οὔτε τὸ ἄλλο
ἤμποροῦν (νὰ διαπράττουν)
διότι οὔτε σῶφρονα
οὔτε ἄφρονα
ἤμποροῦν νὰ κάμουν (κάποιον),
ἀλλὰ κάμνουν τοῦτο,
ὅ,τι δηλ. θὰ τύχη (νὰ κάμνουν).

Γραμματικά—Σημασιολογικά.—λίαν ποσοτ. ἐπίρρ.=πολύ. εἰ-
κεν παρακ. με σημ. ἐνεστ., ὑπερσ. εἴκειν (ἀπαρ. εἰκέναι, μετ. εἰκώς-
κυῖα·κός)· εἰκα=ὁμοιάζω· ἐνταῦθα λαμβάνεται ἀπροσώπως=φαίνε-
ται. ὦ δαιμόνιε φιλική προσφώνησις=εὐλογημένε, θαυμάσιε. πείθου
προστ. ἐνεστ. τοῦ πείθομαι. σῶθητι προστ. παθ. ἄορ. α' τοῦ σῶζομαι
(μέσης σημ.). ἀποθάνης ὑποτ. ἄορ. β' τοῦ ἀποθνήσκω. χωρὶς καταχρ.
πρόθ.+γεν. ἐστερηθῆσαι ἀπαρ. παρακ. ἀντὶ τετελ. μέλλ. (ἐστερημένον
ἔσεσθαι) τοῦ στεροῦμαι. εὐρήσω μέλλ. τοῦ εὐρίσκω. δόξω μέλλ. τοῦ δο-
κῶ. ἴσασιν γ' πληθ. παρακ. με σημ. ἐνεστ. τοῦ οἶδα, ἦδειν, εἶσομαι καὶ
εἰδήσω. οἶός τ' ὦν μετ. τοῦ οἶός τ' εἶμι=δύναμαι. ἀναλίσκειν ἀπαρ.
ἐνεστ. τοῦ ἀναλίσκω ἢ ἀναλόω-ῶ (=ἐξοδεύω), ἀνήλισκον καὶ ἀνήλουν,
ἀναλώσω, ἀνήλωσα, ἀνήλωκα, ἀνηλώκειν. αἰσχίων ἐπίθ. συγκρ. βαθ. (αἰ-
σχρός—αἰσχίων—αἰσχιωτός). πείσονται μέλλ. τοῦ πείθομαι. ἀπιέναι ἀπαρ.
ἐνεστ. τοῦ ἀπέρχομαι, ἀπῆειν καὶ ἀπῆα, ἄπειμι, ἀπῆλθον, ἀπελήλυθα,
ἀπεληλύθειν. ἐνθένδε τοπ. ἐπίρρ. προθυμουμένων μετ. ἐνεστ. τοῦ προ-
θυμοῦμαι, προθυμούμην. προθυμήσομαι, προθυμήθην. μέλει ἀπρόσω-
πον ἐνεστ. (ἐνεργ. διαθ.), ἔμελε, μελήσει, ἐμέλησε, μεμέληκε, ἐμεμελήκει.
ἡγήσονται μέλλ. τοῦ ἡγοῦμαι. πεπραχθῆσαι ἀπαρ. παθ. παρακ. τοῦ πρᾶτ-
τομαι.πραχθῆ ὑποτ. παθ. ἄορ. α' τοῦ πρᾶττομαι. διαβεβλημένος ἦ ὑποτ.
παθ. παρακ. τοῦ διαβάλλομαι=συκοφαντοῦμαι. ὄφελον ἄορ. β' τοῦ ο-
φείλω, ὄφειλον, ὄφειλήσω, ὄφείλησα καὶ ὄφελον, ὄφείληκα, ὄφειλήκειν.
οὐδέτερον ἐπιμερ. ἀνίων.

Συντακτικά.—λίαν γε (ἐναργές ἐστὶ τὸ ἐνώπιον). ὡς εἰκε ἀναφ.
πρότ. ἐμοὶ ἀντικ. ὡς ἐμοὶ οὐ μία... αἰτιολ. πρότ. (διὰ τοῦ ὡς ἀντὶ τοῦ
γὰρ συνδέεται παρατακτικῶς κῶλον περιόδου). ἐμοὶ δοτ. ἠθική. ἐὰν ἀπο-
θάνης (ὑπόθ.)+ἐστὶ... καὶ... ἀλλὰ δόξω (ἀπόδ.)=ὑποθ. λόγος δ' εἰδους δη-
λῶν τὸ προσδοκώμενον. χωρὶς μὲν σοῦ=πρὸς τῷ ἐστερηθῆσαι σοῦ ἢ πρόθ.
χωρὶς δηλοῖ προσθήκην. σοῦ ἀντικ. τοιοῦτου ἐπιτηδείου παράθεσις.
οἶον ἐγώ... ἀναφ. πρότ. οὐ μὴ αἰ δύο ἀρνήσεις ἐδῶ ἐπιτείνουν τὴν ἀρ-
νησιν. οὐδένα (τινὰ) ἀντικ. οἶον κατηγορ. πολλοῖς δοτ. προσωπ. οἶ... ἴσα-
σι ἀναφορικοῦποθετικῆ πρότ. ὡς οἶός τ' ὦν αἰτιολ. μετ. μετὰ τοῦ ὡς,
διότι δηλοῦται αἰτία ὑποκειμενική. σῶζειν ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ
οἶός τ' ὦν ἐξαρτώμενον ὡς δυνητικοῦ. εἰ ἤθελον (ὑπόθ.)+οἶός τ' (ἦν)
σῶζειν (ἀπόδ.) ὑποθ. λόγος β' εἰδους δηλῶν τὸ ἀπραγματοποίητον.

ἀμελήσαι ἀντικ. (εἶδ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ δόξω ἐξαρτώμενον. ἄν εἴη δυνητ. εὐκτ. δόξα ὑποκ. αἰσχίων κατηγ. ταύτης β' ὄρος συγκρ. αἰσχίων ταύτης ἀποτελεῖ προεξαγγελτικὴν παράθεσιν. ἢ (τὸ) δοκεῖν ἐπεξηγήσεις τοῦ ταύτης. (τινα) ἐννοούμενον ὑποκ. τοῦ δοκεῖν. χρήματα ἀντικ. α' ὄρος συγκρ. ἢ φίλους β' ὄρος συγκρ. ὡς σύ... εἶδ. πρότ. ὡς ἀντικ. τοῦ πείσονται. αὐτὸς κατηγ. διορ. τοῦ σύ. προθυμουμένων γεν. ἀπόλυτος ἐνδοτική. τί ἐπίρρ. αἰτιατ. δηλοῦσα αἰτίαν. ἡμῖν δοτ. προσωπ. ὡς ὑποκ. τοῦ μέλει νοεῖται ἢ ἀφηρημένη του ἐννοια (μέλησις). τῆς δόξης ἀντικ. τῶν πολλῶν γεν. ὑποκειμ. ὦν... φροντίζειν ἀναφ. πρότ. φροντίζειν ὑποκ. τῆς ἀπροσ. φράσεως ἄξιόν (ἐσσι). ὦν ἀντικ. τοῦ φροντίζειν. πεπραχθαι ἀντικ. (εἶδ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ ἠγήσονται ἐξαρτώμενον. ὡςπερ ἄνπραχθῆ ἀναφ. πρότ. δηλά (ἐσσι)—δηλοῖ. τὰ παρόντα ὑποκ. ὅτι οἱοί τ' εἶσι εἶδ. πρότ. ἐξεργάζεσθαι ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ οἱοί τ' εἶσιν ἐξαρτώμενον. τῶν κακῶν γεν. διαίρ. τὰ σμικρότατα—τὰ μέγιστα—σύστοιχα ἀντικ. εἰάν... ἢ (ὑπόθ.)+οἱοί τ' εἶσιν (ἀπόδ.)=ὑπόθ. λόγος δ' εἵδους δηλῶν ἀόρ. ἐπανάληψιν. εἰ ὄφελον ὀριστικὴ εὐχετικὴ δηλοῦσα ἀνεκπλήρωτον εὐχὴν (=εἶθε) μετ. ἀπαρ. ἵνα οἱοί τ' ἦσαν τελ. πρότ. (ἐργάζεσθαι) ἐτέθη ἱστορικὸς χρόνος, ἵνα δηλωθῆ ἀνεκπλήρωτος σκοπός. εἰ οἱοί τ' ἦσαν (ὑπόθ.)+ἄν εἶχε (ἀπόδ.) ὑπόθ. λόγος β' εἵδους δηλῶν τὸ ἀπραγματοποίητον. οὐδέτερα οἱοί τ' (εἶσιν ἐργάζεσθαι). δυνατοὶ (εἶσι). οἱ πολλοὶ ὑποκ. ποιῆσαι ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.). (τινα) ἐννοούμενον ἀντικ. τοῦ ποιῆσαι. φρόνιμον—ἄφρονα κατηγ. ὅτι ἄν τύχῃσι (ποιοῦντες) ἀναφορικὸς ὑποθετικὴ πρότ. ὡς ἐπεξηγήσεις εἰς τὸ τοῦτο· τὸ (ποιοῦντες) κατηγορ. μετ.

Σχήματα λόγου.—2. *λίαν γε (ἐναργές ἐσσι τὸν ἐνύπνιον)* (βραχυλογία). ἄνπραχθῆ (ταῦτα)—δηλά (ἐσσι) αὐτὰ (ἀττικαὶ συντάξεις). οἱοί τ' (εἶσιν ἐργάζεσθαι) (βραχυλογία).

Γνωμικόν.—2. «*τίς ἄν αἰσχίων εἴη ταύτης δόξα ἢ δοκεῖν χρήματα περὶ πλείονος ποιεῖσθαι ἢ φίλους;*».

Πραγματικά.— ὦ δαιμόνιε ὀνομάζεται οὕτως ὁ Σωκράτης ὡς ὑπερβάλλων τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν καὶ ἐγγίζων τὰ ὅρια τοῦ θείου. ἔτι καὶ νῦν ὁ Κρίτων καὶ παλαιότερον προσεπάθησε νὰ πείσῃ τὸν Σωκρ., ὅπως δραπετεύσῃ, ἀλλ' εἰς μάτην· διὰ τοῦτο ὡς ὑστάτην πλεόν φορὰν ἐπιχειρεῖ νὰ ἐκμεταλλευθῆ τὴν ὑστάτην εὐκαιρίαν. οἷ ἐμὲ καὶ σὲ οἱ πολλοὶ δὲν θά γνωρίζουν. ὅτι ἐγὼ μὲν δὲν ὑπῆρξα φιλοχρήματος, σὺ δέ, ὅτι δὲν ἐπείθεσο. τίς αἰσχίων ὁ Κρίτων οὐ μόνον λυπεῖται διὰ τὸν θάνατον τοῦ σεβαστοῦ διδασκάλου καὶ φίλου, ἀλλὰ τρέμει πρὸ πάντων, μήπως χαρακτηρισθῆ ὡς φιλοχρήματος, ἄπιστος καὶ ἀνελικρινῆς φίλος, πράγμα τὸ ὅποιον συνεπάγεται καταισχύνην τοῦ ὀνόματός του καὶ δυσφήμισιν τῆς ὑπολήψεώς του «*αἰρετώτερον ὄνομα καλὸν ἢ πλοῦτος πολὺς*» (παροιμ. IB, 30)· «*φρόντισον περὶ ὀνόματος· αὐτὸ γὰρ σοι διαμένει ἢ χίλιοι θησαυροὶ χρυσαίου*» (Σοφ. Σειράχ MA, 12—13). τοιοῦτου φίλου ἢ λαϊκῆ μοῦσα χαρακτηριστικῶς ὀμιλεῖ περὶ φιλίας: «*ποῦ βρῆκε φίλον ἀκριβό, βρῆκε μέγαν θησαυρό*» καὶ «*ὁ φίλος σὲ μιὰν ὥρα ἀξίζει ὅσο μιὰ χώρα*». ἐνθὲνδε ἀπὸ τὸ δεσμωτήριον. ἡμῶν προθυμουμένων πλὴν τοῦ Κρίτωνος ἐννοοῦνται καὶ οἱ φίλοι του (Σιμμίας, Κέβης κλπ.). ἐπιεικεῖς ὡς τοιοῦτοι θεωροῦνται οἱ φρόνιμοι καὶ χρηστοὶ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς πολλοὺς. ὡςπερ ἄνπραχθῆ ἢ ἠθικότης ἢ μὴ πράξεώς τινος μόνον ὑπὸ τῶν χρηστῶν δύναται νὰ κριθῆ, δηλαδὴ θὰ ἀποδώσουν αὐτοῖ τὸν ἀληθῆ χαρακτηρισμόν.

Ἄλλ' ὄρας ἢ εἰς θάνατον καταδίκη κατὰ τὸν Κρίτωνα θεωρεῖται ἔργον τῶν πολλῶν ἐχόντων δύναμιν ζωῆς καὶ θανάτου. παρόντα ἢ περὶ πτωσις τοῦ Σωκράτους. τὰ μέγιστα δηλ. τὸν θάνατον. οὔτε φρόνιμον

κατὰ τὸν Σωκρ. ἡ μὲν φρόνησις εἶναι μέγιστον ἀγαθόν, ἡ δὲ ἀφροσύνη μέγιστον κακόν· οὐδέτερον τούτων ἐπιτυχάνουν οἱ πολλοὶ ὡς τυφλῶς ἐνεργοῦντες, ὁ δὲ τυχὸν ἐπιβαλλόμενος θάνατος δὲν εἶναι μέγα κακόν, 1) διότι εἶναι προῖον ἀγνοίας ἢ τύχης καὶ 2) διότι δὲν εἶναι βέβαιον, ἂν ὁ θάνατος ἀποτελῇ δυστυχίαν.

Χαρακτηρισμοί.— Ὁ Σωκράτης παραμένει ψυχραίμος, ἀπαθής, ἀντικειμενικός. ὁ δὲ Κρίτων θωρακίζεται τὴν πανοπλίαν τοῦ συναίσθηματικῆς κόσμου τοῦ ἀνθρώπου καὶ πλήρης θέρμης, φιλοφροσύνης καὶ ἀγωνίας θίγει τὰς δύο εὐγενεστέρας χορδὰς, τῆς φιλίας καὶ τῆς φιλοτιμίας.

Νόημα.— Ὁ Κρίτων, διὰ νὰ πείσῃ τὸν Σωκράτην νὰ δραπετεύσῃ ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου, ὡς πρῶτον ἐπιχείρημα προβάλλει τὴν συμφορὰν, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ περιέλθῃ διὰ τῆς θανατικῆς του καταδίκης, ἐφ' ὅσον θὰ στερηθῇ ἐνὸς ἀγαπητοῦ καὶ ἐκλεκτοῦ φίλου, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀναντικατάστατος. Ὡς δεύτερον ἐπιχείρημα, τὸ ὁποῖον πιθανῶς νὰ συνεκίνησεν τὸν Σωκράτην, προβάλλει τὴν ὑπόληψίν του, ἡ ὁποία θὰ κηλιδωθῇ κατὰ τὴν γνώμην τῶν πολλῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι θὰ χαρακτηρίσουν τὸν Κρίτωνα ὡς φιλοχρήματον. ἐφ' ὅσον δὲν ἐπεδίωξε τὴν σωτηρίαν τοῦ φίλου του, καὶ οὐδέποτε θὰ φαντασθῶν τὴν προσήλωσιν τοῦ Σωκράτους εἰς τὴν θανατικὴν του καταδίκην. Ὁ Σωκράτης, ἀπαντῶν εἰς αὐτὰ, ἀδιαφορεῖ διὰ τὴν γνώμην τῶν πολλῶν καὶ ἀσπάζεται τὰς γνώμας μόνον τῶν χρηστῶν ἀνθρώπων. Καὶ διὰ τὸν ὁ Κρίτων ὑποστηρίζει, ὅτι οἱ πολλοὶ ἔχουν τὴν δύναμιν νὰ διαπράττουν τὰ μέγιστα ἀγαθὰ καὶ κακὰ, ὁ Σωκρ. ἀρνεῖται εἰς τοὺς πολλοὺς τὴν δύναμιν ταύτην, παραδεχόμενος, ὅτι οἱ πολλοὶ τυφλῶς ἐνεργοῦν.

Περίληψεις.— α') Ὁ Κρίτων προτείνει ἀπόδρασιν ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου, ἵνα μὴ στερηθῇ πολυτίμου φίλου καὶ ἵνα μὴ κατὰ τὴν γνώμην τῶν πολλῶν χαρακτηρισθῇ ὡς ἀνειλικρινὴς φίλος καὶ φιλοχρήματος. β') ὁ Σωκράτης περιφρονεῖ τὴν γνώμην τῶν πολλῶν, τυφλῶς ἐνεργούντων, καὶ ἀσπάζεται τὴν γνώμην μόνον τῶν χρηστῶν ἀνθρώπων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 4.

ΚΡ. Ταῦτα μὲν δὴ οὕτως ἔχεται· Αὐτὰ μὲν λοιπὸν ἔτσι ἄς ἔχουν·
τάδε δέ, ὦ Σώκρατες, εἰπέ μοι· τὰ ἐξῆς δέ, Σωκράτη, εἰπέ μου·
ἄρά γε μὴ ἐμοῦ προμηθεῖ ἄρά γε μήπως λαμβάνεις πρόνοιαν

καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων, καὶ τοὺς ἄλλους φίλους (σου),
μή, ἐὰν σὺ ἐνθένδε ἐξέλθῃς, μήπως, ἐὰν σὺ ἐξέλθῃς ἀπ' ἐδῶ,
οἱ συκοφάνται ἡμῖν οἱ συκοφάνται μᾶς
παρέχωσι πράγματα, δημιουργήσουσι ζητήματα,
ὡς σὲ ἐκκλέψασιν διότι τάχα σὲ ἐφυγαδεύσαμεν
ἐνθένδε, καὶ (μὴ) ἀναγκασθῶμεν ἀπ' ἐδῶ, καὶ (μήπως) ἀναγκασθῶμεν
ἢ καὶ πᾶσαν τὴν οὐσίαν ἀποβαλεῖν ἢ καὶ ὅλην τὴν περιουσίαν νὰ χά-
[σωμεν

ἢ συχνὰ χρήματα, ἢ πολλὰ χρήματα
ἢ καὶ ἄλλο τι ἢ καὶ ἄλλο τίποτε
πρὸς τούτοις παθεῖν; ἐκτὸς τούτων νὰ πάθωμεν;
εἰ γὰρ τι τοιοῦτον φοβεῖ, Διότι, ἐὰν φοβῆσαι κάτι παρόμοιον,

ἔασον αὐτὸ χαίρειν·
 ἡμεῖς γάρ που
 δίκαιοι ἔσμεν
 σώσαντές σε
 κινδυνεύειν τοῦτον τὸν κίνδυνον
 καί, ἐὰν δέη,
 ἔτι τούτου μείζω·
 ἀλλ' ἔμοι πείθου
 καὶ μὴ ἄλλως ποίει.

ΣΩΚ. Καὶ ταῦτα προμηθοῦμαι,
 ὦ Κρίτων, καὶ ἄλλα πολλά.

ΚΡ. Μῆτε τοίνυν ταῦτα φοβοῦ·
 καὶ γὰρ
 οὐδὲ πολὺ τ' ἀργύριόν ἐστιν,
 ὃ θέλουσι

λαβόντες τινές,
 σώσαι σε
 καὶ ἐξαγαγεῖν ἐνθάδε.

Ἐπειτα οὐχ ὄρας
 τούτους τοῦ συκοφάντας
 ὡς εὐτελεῖς (εἶσι),
 καὶ (ὡς) οὐδὲν ἂν δεοί
 ἐπ' αὐτοὺς πολλοῦ ἀργυρίου;
 σοὶ δὲ ὑπάρχει μὲν
 τὰ ἐμὰ χρήματα,
 ὡς ἐγὼ οἶμαι, ἱκανά.

Ἐπειτα καὶ εἴ τι
 κηδόμενος ἐμοῦ
 οἶει οὐ δεῖν
 ἀναλίσκειν τάμά,
 οὔτοι ξένοι ἐνθάδε
 ἔτοιμοί (εἶσιν) ἀναλίσκειν·
 εἷς δὲ καὶ κεκόμικεν
 ἐπ' αὐτὸ τοῦτο
 ἀργύριον ἱκανόν,
 Σιμμίας ὁ Θηβαῖος·
 ἔτοιμος δὲ (ἐστι) καὶ Κέβης
 καὶ ἄλλοι πάνυ πολλοί.
 ὥστε, ὅπερ λέγω,
 μῆτε, φοβούμενος ταῦτα,
 ἀποκάμης σώσαι σαυτὸν,

μῆτε, ὃ ἔλεγες
 ἐν τῷ δικαστηρίῳ,
 δυσχερές σοι γενέσθω,

ἄφησέ το νὰ πάη στὸ καλό·
 διότι ἡμεῖς, ὡς νομίζω,
 ἔχομεν ἠθικὴν ὑποχρέωσιν,
 ἀφοῦ σὲ σώσωμεν,
 νὰ διατρέχωμεν αὐτὸν τὸν κίνδυνον
 καί, ἐὰν παρίσταται ἀνάγκη,
 ἀκόμη μεγαλύτερον ἀπὸ αὐτόν.
 νὰ πείθεσαι λοιπὸν εἰς ἐμέ
 καὶ νὰ μὴ κάμνης διαφορετικά.
 Καὶ περὶ αὐτῶν λαμβάνω πρόνοιαν,
 Κρίτων, καὶ περὶ ἄλλων πολλῶν.
 Μῆτε λοιπὸν νὰ φοβῆσαι αὐτά·
 καθ' ὅσον μάλιστα

οὔτε πολλὰ εἶναι τὰ χρήματα,
 τὰ ὁποῖα θέλουν,
 ἀφοῦ λάβουν μερικοί,
 νὰ σὲ σώσουν
 καὶ νὰ (σὲ) ἐξαγάγουν ἀπ' ἐδῶ.
 Ἐπειτα δὲν βλέπεις
 αὐτοὺς τοὺς συκοφάντας,
 πόσον μικροπρεπεῖς (εἶναι),
 καὶ (ἔτι) οὐδόλως θὰ ἐχρειάζοντο
 δι' αὐτοὺς πολλὰ χρήματα ;
 Εἰς τὴν διαθέσιν σου δὲ ὑπάρχουν μὲν
 τὰ ἰδικὰ μου χρήματα,
 καθὼς ἐγὼ νομίζω, ἀρκετά.

Ἐπειτα καὶ ἐὰν κάπως,
 ἐνδιαφερόμενος δι' ἐμέ,
 νομίζεις ὅτι δὲν πρέπει
 νὰ ἐξοδεύω τὰ ἰδικὰ μου,
 ἰδοὺ φίλοι ἄλλοδαποὶ ἐδῶ
 (εἶναι) πρόθυμοι νὰ ἐξοδεύουν·
 ἓνας δὲ μάλιστα ἔχει φέρει
 δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν σκοπὸν
 ἀρκετὰ χρήματα,
 δηλαδή ὁ Σιμμίας ὁ Θηβαῖος·
 πρόθυμος δὲ (εἶναι) καὶ ὁ Κέβης
 καὶ ἄλλοι παρὰ πολλοί.

Ἐπομένως, ὅπως ἀκριβῶς εἶπον,
 μῆτε, ἐπειδὴ φοβεῖσαι αὐτά,
 νὰ διστασῆς νὰ σώσης τὸν ἑαυτὸν
 [σου,

μῆτε, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔλεγες
 εἰς τὸ δικαστήριον,
 νὰ σοῦ γίνῃ ἐμπόδιον,

ὅτι ἐξελθὼν
οὐκ ἂν ἔχοις
ὅ,τι χρῶο σαυτῶ·
πολλαχοῦ μὲν γὰρ καὶ
ἄλλοσε,
ὅποι ἂν ἀφίκη,
ἀγαπήσουσί σε·
ἐὰν δὲ βούλη
ἶναι εἰς Θετταλίαν,
εἰσὶν ἐμοὶ ἐκεῖ ξένοι,
οἱ σε περὶ πολλοῦ ποιήσονται
καὶ ἀσφάλειάν σοι παρέξονται,
ὥστε μηδένα σε λυπεῖν
τῶν κατὰ Θετταλίαν.

ὅτι δηλαδή, ἐὰν ἤθελες ἐξέλθει,
δὲν θὰ ἤξευρες,
τὶ νὰ κάμης τὸν ἑαυτὸν σου·
διότι καὶ εἰς πολλὰ μὲν
ἄλλα μέρη,
ὅπου τυχὸν φθάσης,
θὰ σε περιβάλλουν μὲ σεβασμόν·
ἐὰν μάλιστα θέλης
νὰ μεταβῆς εἰς τὴν Θεσσαλίαν,
ἐγὼ ἔχω ἐκεῖ φίλους,
οἱ ὅποιοι πολὺ θὰ σε περιποιούνται
καὶ θὰ σοῦ παρέχουν ἀσφάλειαν,
ὥστε κανεὶς νὰ μὴ σε ἐνοχλῇ
ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Θεσσαλίας.

Γραμματικά—Σημασιολογικά.— *ἔχέτω* προστ. ἐν. τοῦ *ἔχω*. *ἀρά γε*—μὴ ἐρωτημ. μόρια. *προμηθεῖ* ἐν. (β' προσ.) τοῦ *προμηθεῖμαι* (μέσον ἀποθ.)=λαμβάνω πρόνοιαν. *ἐκκλέψαι* δοτ. μετ. ἀορ. α' τοῦ *ἐκκλέπτω*. *ἀποβαλεῖν* ἀπαρ. ἀορ. β' τοῦ *ἀποβάλλω*. *παθεῖν* ἀπαρ. ἀορ. β' τοῦ *πάσχω*. *φοβεῖ* ἐν. (β' προσ.) τοῦ *φοβοῦμαι*. *ἔασον* προστ. ἀορ. α' τοῦ *ἔάω*-*ῶ*=ἀφήνω. *χαίρειν* ἀπαρ. ἐν. τοῦ *χαίρω*, *ἔχαιρον*, *χαιρήσω*, *ἔχάρην*, *γέγηθα*. *που* βεβαιωτικὸν ἐπίρρ. *δέη* ὑποτακτ. ἐν. τοῦ *δεῖ*. *μείζω* καὶ *μείζονα* ἐπίθ. συγκρ. βαθ. αίτιατ. πτ. (*μέγας·μείζων·μέγιστος*). ἀλλὰ μετὰ προστακτικὴν εἶναι παρακελευσματικὸς=ἐμπρὸς λοιπόν. καὶ γὰρ=καθ' ὅσον μάλιστα (ὁ καὶ ἀνήκει εἰς ὄλην τὴν πρότ.). *σῶσαι*-*ἐξαγαγεῖν* ἀπαρ. ἀορ. τῶν *σῶζω* καὶ *ἐξάγω*. *ἂν δεοί* δυνητικὴ εὐκτικὴ τοῦ *δεῖ*. *οἶσι* ἐν. (β' προσ.) τοῦ *οἶομαι* καὶ *οἶμαι*. *οὔτοι* ἢ *δεικ.* ἄντων. *οὔτος* προσδιορίζουσα προγενεστέραν λέξιν ἐρμηνεύεται διὰ δεικτικοῦ ἐπίρρ. (ἰδοῦ, νά). *κεκόμικε* παρακ. τοῦ *κομίζω*. *ἀποκάμης* ὑποτ. ἀορ. β' τοῦ *ἀποκάμνω* (=διστάζω), *ἔκαμνον*, *καμοῦμαι*, *ἔκαμον*, *κέκμηκα*, *ἐκεκμήκειν*. *ἂν ἔχοις* δυνητικὴ εὐκτικὴ. *χρῶο* εὐκτ. ἐν. τοῦ *χρῆομαι*-*χρῶμαι* (μέσον ἀποθ.). *ὅποι* ἀναφ. τοπ. ἐπίρρ. *ἀφίκη* ὑποτ. (β' πρόσ.) ἀορ. β' τοῦ *ἀφικνοῦμαι*. *ἶναι* ἀπαρ. ἐν. τοῦ *ἔρχομαι*. *παρέξονται* μέσ. μέλλ. τοῦ μέσ. δυναμικοῦ ῥ. *παρέχομαι*, *παρειχόμεν*, *παρέξομαι*, *παρεσχόμεν*, *παρέσχημαι*.

Συντακτικά.—ταῦτα ὑποκ. τοῦ *ἔχέτω*. *τάδε*-*μοι* ἀντικ. τοῦ *εἶπέ*. *ἀρά γε μὴ...* εὐθεῖα ἐρωτημ. πρότ. *ἐμοῦ-ἐπιτηδεῖων* ἀντικ. *μὴ παρέχωσι* καὶ *ἀναγκασθῶμεν* ἐνδοιαστικαὶ προτ. ἐξαρτώμενα ἐκ τοῦ *προμηθεῖ* (φόβου σημαντ.). *ἐὰν ἐξέλθης* (ὑπόθ.)+*παρέχωσιν*-*ἀναγκασθῶμεν* (ἀπόδ.)=ὑποθ. λόγος δ' εἰδους δηλῶν τὸ προσδοκώμενον. *ἡμῖν πράγματα* ἀντικ. ὡς *ἐκκλέψαι* αίτιολ. μετ. μετὰ τοῦ ὡς λόγῳ ὑποκειμενικῆς αίτιολογίας. *ἀποβαλεῖν*—*παθεῖν* ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.) ἐξαρτώμενα ἐκ τοῦ *ἀναγκασθῶμεν*. *τι* σύστοιχον ἀντικείμεν. *πρὸς τούτοις* ἐμπρόθ. διορ. προσθήκης. *εἰ φοβεῖ* (ὑπόθ.)+*ἔασον*(ἀπόδ.)=ὑποθ. λόγος α' εἰδους δηλῶν τὸ πραγματικόν. *δίκαιοί ἐσμεν* προσωπ. σύνταξ. ἀντὶ ἀπροσώπου (ὡς ἔχοντες δικαίωμα, ἵνα ἐξαρθῇ ἡ ἔννοια τῶν ἐνεργούντων προσώπων)=*δίκαιόν ἐστι* κινδυνεύειν. *σῶσαντες* χρον. μετ. τὸν κίνδυνον σύστοιχον ἀντικ. τούτου β' ὄρος συγκρίσεως. *ἐὰν δέη* (ὑπόθ.)+*δίκαιοί ἐσμεν* (ἀπόδ.)=ὑποθ. λόγος δ' εἰδους δηλῶν τὸ προσδοκώμενον. *ἐμοὶ* ἀντικ. ταῦτα--*ἄλλα* σύστοιχα ἀντικ. τοῦ *προμηθεῖμαι*. *δ θέλουσι* ἀναφ. πρότ. *λαβόντες* χρον. μετ. *σῶσαι-ἐξαγαγεῖν* ἀντικ. (τελ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ *θέλουσι* ἐξαρτώμενα. *τούτους* τοὺς *συκοφάντας* πρόληψις τοῦ ὑποκειμένου: *ὡς εὐτελεῖς εἰσὶν* οἱ *συκοφάνται*. *ὡς εὐτελεῖς* (εἰσι) πλαγία ἐρωτημ. πρότ. ἐκ τοῦ *ἀρά*

ἐξαρτωμένη. καὶ (ὡς) οὐδὲν ἂν δέοι εἶδ. πρότ. ὡς ὑποκ. τοῦ δέοι λαμβάνεται ἢ ἀφηρημένη του ἔννοια (ἐνδειά (ἔστι). ἀργυρίου ἀντικ. ἐπ' αὐτοῦς ἐμπρόθ. διορ. σκοποῦ. σοὶ δοτ. κτητική. χρήματα ὑποκ. ἱκανὰ κατηγ. ἐνν. ἢ μετ. (ὄντα). ὡς ἐγὼ οἶμαι ἀναφ. πρότ. καὶ εἶ... οὐκ οἶει ἐνδοτ. πρότ. ἐτέθη τὸ οὐ ἀντὶ τοῦ μή, διότι τὸ οὐ μετὰ τοῦ οἶει ἀποτελεῖ μίαν ἔννοιαν=ἀρνεῖσαι. κηδόμενος αἰτιολ. μετ. τι σύστοιχον ἀντικ. ἐμοῦ ἀντικ. δεῖν ἀντικ. (εἶδ. ἀπαρ.) ἐκ τοῦ οἶει ἐξαρτώμενον. ἀναλίσκειν ὑποκ. τοῦ δεῖν. ἐπ' αὐτὸ τοῦτο ἐμπρόθ. διορ. σκοποῦ. Σιμμίας ἐπεξήγησις. ὥστε... παρατακτικὴ σύνδεσις περιόδου (=ἐπομένως). φοβούμενος αἰτιολ. μετ. ὃ ἔλεγε... ἀναφ. πρότ. ὡς ὑποκ. τοῦ γενέσθω. δυσχερῆς κατηγ. σοὶ δοτ. ἀντιχαριστική.

εἰ ἐξέλθοις (ἐξελεθῶν) ὑπόθ. + οὐκ ἂν ἔχοις (ἀπόδ.)=ὑποθ. λόγος γ' εἴδους δηλῶν ἀπλῆν ἰκέψιν τοῦ λέγοντος. ὅτι οὐκ ἂν ἔχοις ἐπεξήγησις τοῦ ὃ ἔλεγε. ὅτι χρῶσθαι πλάγια ἐρωτημ. πρότ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ οὐκ ἂν ἔχοις. ὃ, τι σύστοιχον ἀντικ. (ἦντινα χρῆσαι). σαρτῶ ἀντικ. ὅποι ἂν ἀφίκη ἀναφορικὸ ὑποθετικὴ πρότ. εἰ βούλη (ὑπόθ.) + εἰσὶν (ἀπόδ.) ὑποθετικὸς λόγος δ' εἴδους δηλῶν τὸ προσδοκώμενον. ἐμοὶ δοτ. κτητική. οἶ... παρέξοντα ἀναφ. πρότ. ὥστε... λυπεῖν συμπερασματικὴ ἀπαρεμφατικὴ πρότ. μηδένα ὑποκ. τοῦ λυπεῖν. σὲ ἀντικ. τῶν κατὰ θετέλων γεν. διαιρετικὴ ἐνν. (οἰκούντων).

Σχήματα λόγου.— Ταῦτα ἔχεται (ἀττικὴ σύνταξις). οἱ συκοφάνται (μεταφορά). ἄλλο τι (εὐφημισμός). δίκαιοί ἐσμεν... σώσαντες (ἔλξις) ἀντὶ δίκαιόν ἐστιν ἡμᾶς σώσαντας. μὴ ποίει (ἀποτροπή). τ' ἀργύριον (σχῆμα κατ' ἐξοχήν). τινές (εὐφημισμός). σώσαι—ἐξαγαγεῖν (πρωθύστερον). τούτους (περιφρόνησις). ὑπάρχει χρήματα (ἀττικὴ σύνταξις). ἄλλοσε, ὅποι (ἔλξις) ἀντὶ ἄλλοθι ἢ ἀλλαγῶ, ὅποι.

Πραγματικά.—οὕτως ὅπως δηλ. νομίζεις. συκοφάνται (σῦκον—φαίω) οὕτως ἐκαλοῦντο ἀρχῆθεν οἱ καταγγέλλοντες καὶ ἀποκαλύπτοντες εἰς τὸ δικαστήριον τοὺς συλλέκτας καὶ ἐξαγωγεῖς ἐκ τῆς Ἀττικῆς σύκων εἰλημμένων ἐκ τῶν ἱερῶν συκῶν μεταφορικῶς δὲ ἐλέγοντο οἱ ἐκβιάζοντες καὶ ἀπειλοῦντες παραπομπὴν εἰς δίκην εὐπόρους πολίτας ἐπὶ ἐξαγωγῇ τοιούτων σύκων. Ἐπειδὴ δὲ οἱ εὐποροὶ πολῖται ἐξηγόραζον διὰ χρημάτων τὰς ἀπειλάς τῶν συκοφαντῶν, οἱ τελευταῖοι ἐπληθύνθησαν τόσον, ὥστε... νὰ μὴ ἐπαρκοῦν τὰ παραγόμενα σῦκα. ἄλλο τι δηλ. φυλάκισιν, ἐξορίαν, φυγὴν, θάνατον. ἔασον χεῖρας δηλ. τὸν φόβον. ταῦτα δηλ. τὰ χρήματα. καὶ ἄλλα ἠθικὰ κωλύματα μνημονεύομενα εἰς τὴν μνημειώδη ἀπολογία του, λ.χ. ὅτι οἱ ξένοι θὰ τὸν ἐξεδίωκον ἐκ τῶν πόλεων ὡς διαφθορέα, ἐφ' ὅσον καὶ οἱ συμπολίται του δὲν τὸν ἠνείχοντο. τινες μετριοπαθῆς ἔκφρασις, διότι ὀνομαστικὴ καταγγελία συνεπήγετο τιμωρίαν ἐκ τοῦ νόμου καὶ στίγμα ἀδικίας. τούτους περιφρονητικῶς ὀνομάζει τοὺς συκοφάντας. εὐτελεῖς δι' ἐλαχίστων χρημάτων ἐξαγοραζόμενοι. ἐπ' αὐτὸ τοῦτο πρὸς ὑποβοήθησιν ἀποδράσεως. Σιμμίας—Κέβης Θηβαῖοι φίλοι καὶ μαθηταὶ τοῦ Σωκρ., φιλόμουσοι καὶ εὐποροὶ. ἀποκάμης ὁ Κρίτων μὲ τὸν ὑπερβάλλοντα ζῆλον πρὸς σωτηρίαν λησμονεῖ τὴν ἀρετὴν τοῦ Σωκρ. καὶ ἐνθυμεῖται μόνον τὰ ὕλικά καὶ σωματικὰ κωλύματα. ὃ ἔλεγε κίνδυνοι περιπλανήσεως ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν καὶ ἀπελάσεως ὑπὸ τῶν κατοίκων, οἱ ὅποιοι θὰ ἐπίστευον, ὅτι κινδυνεύουν νὰ διαστραφοῦν τὰ φρονήματα τῶν τέκνων των. ὃ, τι χρῶσθαι ἀρχαία φράσις ἀμηχανίας δηλωτικῆ. ξένοι φίλοι ἀλλοδαποὶ οἱ μεταβαίνοντες καὶ παρεπιδημοῦντες εἰς τινὰ πόλιν ἢ χώραν. ἐλλείπει ξενοδοχείων ἐφιλοξενοῦντο εἰς φιλικὰς οἰκίας ἐπειδὴ ἡ ξενία παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἦτο ἱερὰ ὑποχρέωσις, οἱ ξένοι ἐθεωροῦντο ἱερὰ πρόσωπα, προστατευόμενα ὑπὸ τοῦ ξενίου Διός, ὑπεβηθοῦντο δὲ εἰς τὴν διεκπεραίωσιν τῶν ὑποθέσεων των καὶ

προεφυλάσσοντο ἀπὸ πάσης ἐπιβουλῆς, ἀδικίας καὶ ὕβρεως· ξενίζοντες καὶ ξενιζόμενοι ἀντήλλασσον δῶρα (ὄπλα, ποτήρια), τὰ ὅποια ἐκαλούοντο (ξενιήϊα) καὶ διεφυλάσσοντο ὡς κειμήλια ὑπὸ τῶν ἀπογόνων.

Χαρακτηρισμοί.— Τὸν Κρίτωνα χαρακτηρίζει ζῆλος εὐγενῆς, ἀφθαστος γενναιότης καρδίας, πρὸ τῶν κινδύνων, ἀφιλοχρηματία, γενναιοφροσύνη καὶ ἀφοσίωσις.

Νόημα.— Ἐπειδὴ ἐνδεχομένως ὁ Σωκράτης φοβεῖται, ὅτι ἀπαιτεῖται μεγάλη χρηματικὴ δαπάνη διὰ τὴν ἀπόδρασιν καὶ ὅτι αἱ μετὰ ταύτην συνέπειαι θὰ εἶναι ὀδυνηραὶ καὶ διὰ τοὺς φίλους του, ἀλλὰ καὶ δι' ἑαυτὸν. ζῶντα ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας ἔξω τῶν Ἀθηνῶν, ὁ Κρίτων αἶρει ὄλους αὐτοὺς τοὺς φόβους λέγων ὅτι 1) ἡ δαπάνη εἶναι ἐλαχίστη, 2) δι' ὀλίγων χρημάτων εἶναι δυνατόν νὰ ἐξαγορασθῇ ἡ σωτὴρ τῶν συκοφαντῶν, 3) ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι θὰ ἀπαιτηθῇ μεγαλύτερον χρηματικὸν ποσόν, προθυμοποιοῦνται ἐκτὸς αὐτοῦ καὶ οἱ Θηβαῖοι Σιμμίας καὶ Κέβης καὶ ἄλλοι πολλοὶ φίλοι του, οἱ ὅποιοι ὅπωςδήποτε εἶναι ἀποφασισμένοι νὰ ἐπιτύχουν τὴν σωτηρίαν του. ἔστω καὶ ἂν ὑποστοῦν τὰς μεγαλυτέρας ἠθικὰς καὶ ὕλικὰς ζημίας· καὶ τέλος ὑποδεικνύει εἰς τὸν Σωκράτην ὅτι εἰς οἷονδήποτε μέρος τῆς Ἑλλάδος ἤθελε μεταβῆ, θὰ περιβληθῇ μὲ ἰδιαιτέραν ἀγάπην, κατ' ἐξοχὴν δὲ εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ὅπου εὐρίσκονται πολλοὶ φίλοι του, οἱ ὅποιοι θὰ τὸν ἐκτιμοῦν καὶ θὰ τοῦ παράσχουν πᾶσαν ἀσφάλειαν, ὥστε παρ' οὐδενὸς εἰς τὸ μέλλον νὰ ἐνοχληθῇ.

Περίληψις.— α') Ὁ Κρίτων ἰσχυρίζεται, ὅτι ἡ ἀπόδρασις συνεπάγεται ἐλαχίστην δαπάνην χρημάτων, εἰς τὴν ὁποίαν προθυμοποιοῦνται πολλοὶ φίλοι νὰ ὑποβληθοῦν καὶ β') ὅτι ἡ ζωὴ του μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν θὰ εἶναι ἀσφαλῆς καὶ εὐχάριστος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.

ΚΡ. Ἔτι δέ, ὦ Σώκρατες,
οὐδὲ δίκαιον πρᾶγμα
δοκεῖς μοι ἐπιχειρεῖν,
προδοῦναι σαυτὸν

ἐξὸν σωθῆναι·
καὶ σπεύδεις γενέσθαι
περὶ σαυτὸν τοιαῦτα,

ἅπερ καὶ οἱ ἐχθροὶ σου
ἂν σπεύσαιέν τε
καὶ ἔσπευσαν βουλόμενοι
διαφθεῖραι σε.
πρὸς δὲ τούτοις
καὶ υἱεῖς τοὺς σαυτοῦ
ἔμοιγε δοκεῖς
προδιδόναι
οὓς ἐξὸν σοι
καὶ ἐκθρέψαι
καὶ ἐκπαιδεῦσαι

Προσέτι δέ, Σωκράτη,
οὔτε καὶ ἠθικὸν πρᾶγμα
μοῦ φαίνεται ὅτι ἐπιχειρεῖς,
δηλαδὴ νὰ ἀφήσης τὸν ἑαυτὸν σου
[νὰ χαθῇ,

ἐνῶ εἶναι δυνατόν νὰ σωθῆς·
καὶ μάλιστα ἐπιζητεῖς νὰ γίνου
εἰς τὸν ἑαυτὸν σου τοιαῦτα (πρά-
[γματα),

τὰ ὅποια ἀκριβῶς μόνον οἱ ἐχθροὶ σου
ἤθελον ἐπιζητήσῃ
καὶ ἐπεζήτησαν, ἐπειδὴ θέλουν
νὰ σὲ ἐξοντώσουν.

Ἐκτὸς δὲ τούτων
καὶ τοὺς ἰδικοὺς σου υἱοὺς
εἰς ἐμὲ τοῦλάχιστον φαίνεται
ὅτι παραδίδεις εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ,
τοὺς ὁποίους, ἐνῶ εἶναι δυνατόν εἰς σὲ
καὶ νὰ ἀναθρέψῃς μέχρι τέλους
καὶ νὰ τοὺς μορφώσῃς τελείως,

οἰχίσει καταλιπῶν,
καὶ τὸ σὸν μέρος,
ὅ,τι ἂν τύχῃσι (πράξαντες),
τοῦτο πράξουσι·
τεύξονται δὲ
ὡς τὸ εἰκός (ἐστι),
τοιούτων, οἷάπερ
εἴωθε γίγνεσθαι
ἐν ταῖς ὀρφανίαις
περὶ τοὺς ὀρφανούς.
ἢ γὰρ οὐ χρεὴ
ποιεῖσθαι παῖδας
ἢ (χρεὴ) ξυνδιαταλαιπωρεῖν
καὶ τρέφοντα
καὶ παιδεύοντα·
σύ δὲ μοι δοκεῖς
αἰρεῖσθαι τὰ ῥαθυμότατα·
χρεὴ δὲ
αἰρεῖσθαι (τινα) ταῦτα,
ἅπερ ἂν ἔλοιτο
ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ ἀνδρεῖος
φάσκοντά γε δὴ
ἐπιμελεῖσθαι ἀρετῆς
διὰ παντὸς τοῦ βίου·
ὡς ἔγωγε αἰσχύνομαι
καὶ ὑπὲρ σοῦ
καὶ ὑπὲρ ἡμῶν
τῶν σῶν ἐπιτηδείων,
μὴ δόξῃ πεπραχθαι
ἅπαν τὸ πρᾶγμα
τὸ περὶ σέ
ἀνανδρία τινὶ τῇ ἡμετέρᾳ,

καὶ ἡ εἴσοδος τῆς δίκης,
εἰς τὸ δικαστήριον
ὡς εἰσῆλθεν
ἐξὸν μὴ εἰσελθεῖν,
καὶ αὐτὸς ὁ ἀγὼν τῆς δίκης,
ὡς ἐγένετο,
καὶ τὸ τελευταῖον δὴ τουτί,
ὡσπερ κατάγελως τῆς πράξεως,

δοκεῖν
ἡμᾶς διαπεφευγένοι

θὰ παρατήσης καὶ θὰ φύγῃς γρήγορα
καὶ, ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ σέ,
ὅπως ἢ τύχῃ ἐπιφυλάσσει (νὰ γίνουν),
τέτοια θὰ γίνουν·
διότι θὰ πάθουν,
ὅπως (εἶναι) φυσικόν,
τοιαῦτα, ὅποια ἀκριβῶς
συνήθως συμβαίνουν
κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὀρφανίας
εἰς τοὺς ὀρφανούς.
Διότι ἢ δὲν πρέπει
νὰ κάμνη (κανεῖς) παιδιὰ
ἢ (πρέπει) μαζί με αὐτὰ μέχρι
τέλους νὰ ταλαιπωρῆται,
προσπαθῶν καὶ νὰ (τὰ) ἀνατρέφῃ
καὶ νὰ (τὰ) μορφώῃ·
σύ ὅμως μοῦ φαίνεται,
ὅτι προτιμᾶς τὰ ἀναπαυτικώτατα·
ἔχει ὅμως ἠθικὴν ὑποχρέωσιν
νὰ προτιμᾶ (κανεῖς) αὐτά,
τὰ ὅποια ἤθελε προτιμήσει
ἄνθρωπος ἀγαθὸς καὶ ἀνδρεῖος,
ὅταν μάλιστα ἰσχυρίζεται
ὅτι ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν ἀρετὴν
καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν·
διότι ἐγὼ τοῦλάχιστον ἐντρέπομαι
καὶ διὰ λογαριασμὸν σου
καὶ διὰ λογαριασμὸν ἡμῶν
τῶν φίλων σου,
μήπως φανῇ ὅτι ἔχει πραχθῆ
ὅλη ἢ ὑπόθεσις,
ἢ ὅποια ἀφορᾶ εἰς σέ
ἀπὸ κάποιαν ἰδικὴν μας ἔλλειψιν
ἀνδρισμοῦ,

δηλαδὴ καὶ ἡ εἰσαγωγή τῆς δίκης
εἰς τὸ δικαστήριον
ὅτι εἰσῆχθη,
ἐνῶ ἦτο δυνατόν νὰ μὴ εἰσαχθῆ,
καὶ αὐτὴ ἡ διεξαγωγή τῆς δίκης,
ὅπως ἔγινε,
καὶ τὸ τελευταῖον πλέον τοῦτο δά,
τὸ κορύφωμα τρόπου τινὰ τῆς γε-
λοιοποιήσεως τοῦ ὅλου δράματος,
νὰ νομίζουν δηλαδὴ
ὅτι μᾶς ἔχει διαφύγει (ἢ σωτηρία σου)

κακία τινί
 και ἀνανδρία τῇ ἡμετέρα,
 οἴτινες σε οὐχί ἐσώσαμεν
 οὐδὲ σὺ σαυτόν,
 οἶόν τε ὄν και δυνατόν,
 εἴ τι και σμικρὸν ἡμῶν ὄφελος ἦν.
 ταῦτα οὖν, ὦ Σώκρατες,
 ὄρα μὴ
 ἅμα τῷ κακῷ
 και αἰσχρᾷ ἦ
 σοὶ τε και ἡμῖν.
 ἀλλὰ βουλευού,
 μάλλον δὲ
 οὐδὲ βουλευσασθαι
 ἐτι ὦρα (ἔστιν),
 ἀλλὰ βεβουλευσθαι.
 μία δὲ βουλή (ἔστω)
 τῆς γάρ ἐπιούσης νυκτὸς
 πάντα ταῦτα δεῖ πεπραχθαι
 εἴ δὲ τι περιμενοῦμεν,
 ἀδύνατον (ἔσται)
 και οὐκέτι οἶόν τε (ἔσται).
 ἀλλὰ παντὶ τρόπῳ, ὦ Σώκρατες,
 πείθου μοι
 και μηδαμῶς ποίει
 ἄλλως.

ἀπὸ κάποιαν ἀμέλεια
 και ἔλλειψιν ἀνδρισμοῦ ἰδικὴν μας,
 διότι ἡμεῖς δὲν σε ἐσώσαμεν
 οὔτε σὺ τὸν ἑαυτόν σου,
 μολονότι ἦτο δυνατόν και κατορθω-
 ἂν ἤξιζαμεν κάτι. [τόν,
 Αὐτὰ λοιπόν, Σωκράτη,
 πρόσεχε, μήπως
 ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι κακὰ
 προσάπτουν και ἠθικὸν ὄνειδος
 και εἰς σε και εἰς ἡμᾶς.
 Σκέψου λοιπόν,
 ἵνα εἶπω δὲ καλύτερον,
 οὔτε και νὰ σκεφθῆς
 πλέον (εἶναι) ὦρα,
 ἀλλὰ νὰ ἔχῃς (ἤδη) σκεφθῆ.
 Μία δὲ σκέψις (ἄς εἶναι)
 διότι τὴν ἐρχομένην νύκτα
 ὅλα αὐτὰ πρέπει νὰ ἔχουν πραχθῆ.
 Ἐὰν δὲ κάπως ἀργοπορήσωμεν,
 (θὰ εἶναι) ἀδύνατον
 και δὲν (θὰ εἶναι) πλέον κατορθωτόν.
 Λοιπόν μὲ κάθε τρόπον, Σωκράτη,
 νὰ πεισθῆς εἰς ἐμὲ
 και νὰ μὴ προσπαθήσης νὰ ἐνεργῆς
 κατ' ἄλλον τρόπον.

Γραμματικά—Σημασιολογικά.—σαυτὸν αὐτοπαθῆς ἀντων. β
 προσ. (σαυτόν). προδοῦναι ἀπαρ. ἀορ. β' τοῦ προδίδωμι=ἀφήνω τὸν
 ἑαυτόν μου νὰ χαθῆ. ἐξὸν μετ. πτώσ. αἰτιατ. τοῦ ἄπροσ. ἔξεστι (=εἶ-
 ναι δυνατόν), ἐξῆν, ἐξέσται. σωθῆναι ἀπαρ. παθ. ἀορ. α' τοῦ σώζομαι.
 σπεύσαιεν εὐκτ. ἀορ. α' τοῦ σπεύδω. διαφθεῖραι ἀπαρ. ἀορ. α' τοῦ δια-
 φθείρω. νίεις ἑτερόκλιτον οὐσ. (δ νίεις—τοῦ νίεος—οἱ νίεις κατὰ τὴν
 γ' κλίσειν). ἐμοιγε δοτ. προσ. ἀντων. α' προσ. μετὰ τοῦ μορίου γε.
 ἐκτρέφω ἀπαρ. ἀορ. α' τοῦ ἐκτρέφω. ἐτρέφον, θρέψω, ἐθρέψα, τέτρο-
 φα, ἐτετρέφειν. οἰχῆσαι μέλλ. τοῦ ἀποθ. οἰχομαι (=ἔχω ἀναχωρήσει),
 ὄχονην, οἰχῆσομαι. καταλείπων μετ. ἀορ. β' τοῦ καταλείπω. τύχῃσι ὑποτ.
 ἀορ. β' τοῦ τυγχάνω, ἐτύχχανον, τεύξομαι, ἐτυχον, τετύχηκα, ἐτετυχήκειν.
 πράξουσι ἔχει ἀμετάβατον σημασίαν. τεύξονται μέλλ. τοῦ τυγχάνω. δὲ
 (αἰτιολογεῖ τὰ προηγούμενα)=γὰρ=διότι. τὸ εἰκὸς οὐδ. μετ. τοῦ εἰκα.
 εἴωθε παρακ. μέ σημ. ἐνεστ., ὑπερσ. εἴωθειν. ξὺν (=μαζι)+διὰ (=μέ-
 χρι τέλους). ταλαιπωρῶ (=ταλαιπωροῦμαι). αἰρεῖσθαι ἀπαρ. ἐνεστ. τοῦ
 αἰροῦμαι, ἡρούμην, αἰρήσομαι, αἰρεθήσομαι, εἰλόμην, ἡρέθην, ἡρημαι,
 ἡρήμην. χεῖ ἐνεστ. ἀπρόσ., παρατ. χεῖν και ἐχεῖν. ῥάθυμα=ἄκοπα,
 ἀνευ ταλαιπωριῶν. εἴλοιο εὐκτ. ἀορ. β' τοῦ αἰροῦμαι=προτιμῶ. φά-
 σκοντα μετ. ἐνεστ. τοῦ φημί, ἔφην, φήσω, ἔφησα. ὡς αἰτιολ. σύνδ.
 δόξη ὑποτ. ἀορ. α' τοῦ δοκῶ. τουτί (τουτο+ι) δεικτ. ἀντων. μέ τὸ δει-
 κτικὸν (ι). κατάγειως, ὠτος οὐσ. γ' κλ. διαπνευγῆσαι ἀπαρ. παρακ.
 τοῦ διαπνεύω. τὸ ὄφελος οὐσ. γ' ἔλλειπτικὸν σύνηθεσ μόνον κατ' ὄνομ.
 και αἰτιατ. ἦ ὑποτ. ἐνεστ. τοῦ εἶμι. βουλευού προστ. ἐνεστ. τοῦ βου-

λεύομαι=σκέπτομαι. βουλευσασθαι άπαρ. άορ. α' τοῦ βουλευομαι. βεβου-
 λεῦσθαι άπαρ. παρακ. τοῦ βουλευομαι. πεπεραχθαι άπαρ. παρακ. τοῦ
 πράττομαι (οὔδετέρας διαθέσεως). περιμενοῦμεν μέλλ. όριστ. τοῦ πε-
 ριμένω.

Συντακτικά.— μοι δοτ. προσωπ. επιχειρεῖν άντικ. (είδ. άπαρ.).
 πράγμα σύστοιχον άντικ. (επιχείρημα). δίκαιον έπιθ. διορ. σαυτὸν προ-
 δοῦναι έπεξήγησις εις τὸ πράγμα. έξόν αίτιατ. άπόλυτος ένδοτική, τι-
 θεμένη άντι γεν. άπολύτου έπί τῶν άπροσ. ρημ. σωθῆναι ύποκ. τοῦ
 άπροσ. έξόν. τοιαῦτα ύποκ. τοῦ γενέσθαι. ἄπερ... άναφ. πρότ. ἄν σπεύ-
 σαιεν δυνητική εύκτ. βουλόμενοι αίτιολ. μετ. ἔμοιγε δοτ. προσωπ. προδι-
 δόναι άντικ. (είδ. άπαρ.). τοὺς σαυτοῦ έπιθ. διορ. οὖς σοι... άναφ. πρότ.
 σοι δοτ. προσωπ. έξόν αίτ. άπόλυτος ένδοτική. εκθρέψαι—εκπαιδεῦσαι
 ύποκ. τοῦ έξόν (τελ. άπαρ.). καταλιπὼν κατηγ. μετ. τὸ σὸν μέρος αίτιατ.
 τοῦ κατά τι ἢ τῆς άναφορᾶς. ὅ,τι ἄν τύχῃσι άναφ. ύποθ. πρότ. (πρά-
 ξαντες κατηγ. μετ. έννοουμένη). ὅ,τι σύστοιχον άντικ. δέ αίτιολογ. σημ.
 ὡς τὸ εἶκός (ἔστι) άναφ. πρότ. τοιοῦτων άντικ. τοῦ τεύξονται. οἴάπερ...
 άναφ. πρότ. οἴάπερ ύποκ. γίνεσθαι άντικ. (τελ. άπαρ.). περι τοὺς ὄρ-
 φανούς έμπρόθ. διορ. άναφορᾶς. ποιεῖσθαι—ξυνδιαταλαιπωρεῖν ύποκ.
 τοῦ άπροσ. χεῖ (ἠθικῆς άνάγκης). (τινά) ύποκ. τῶν άπαρ. τρέφοντα—παι-
 δεύοντα τροπικαί μετ. μοι δοτ. προσωπ. αἰρεῖσθαι άντικ. (είδ. άπαρ.).
 ἄπερ ἄν... άναφ. πρότ. αἰρεῖσθαι ύποκ. τοῦ χεῖ (ὡς ύποκ. τοῦ άπαρ.
 τὸ άόριστον τινά). φάσκοντα ύποθετ. μετ. έπιμελεῖσθαι άντικ. (είδ.
 άπαρ.). τῆς άρετῆς άντικ. δια παντός τοῦ βίου έμπρόθ. διορ. χρονικῆς
 διαρκείας. τῶν σῶν έπιτηδείων παράθεσις εις τὸ ἡμῶν. μή δόξη ένδοσια-
 στική πρότ. έξαρτωμένη εκ τοῦ αἰσχύνομαι ὡς φόβου σημ. τὸ πράγμα
 ύποκ. ἄπαν κατηγ. διορ. τὸ περι σέ έπιθ. διορ. άνανδρία δοτ. αίτίας. πε-
 περαχθαι άντικ. (είδ. άπαρ.). καί ἡ εἴσοδος... καί αὐτός ὁ άγών... καί τὸ
 τελευταῖον έπεξήγησις εις τὸ ἄπαν τὸ πράγμα. τῆς δίκης γεν. ύποκειμ.
 ὡς εἰσηλθεν είδ. πρότ. έξόν αίτιατ. άπόλυτος ένδοτική. μή εἰσελθεῖν
 ύποκ. τοῦ έξόν. ὡς έγένετο άναφ. πρότ. ὡςπερ κατάγλωσ παράθεσις εις
 τὸ τουτί. τῆς πράξεως γεν. ύποκ. δοκεῖν έπεξήγησις τοῦ τουτί. διαπε-
 φευγέσαι άντικ. (είδ. άπαρ.). (τὴν σωτηρίαν) ένν. ὡς ύποκ. ἡμᾶς άντικ. κα-
 κία—άνανδρία δοτ. αίτίας. οἴτινες... άναφ. αίτιολ. πρότ. ὃν αίτιατ. άπόλυ-
 τος ένδοτική. οἶον—δυνατὸν κατηγ. εἴ,τι καί... ἦν ένδοτική πρότ. ἡμῶν γεν.
 ύποκειμ. μή ἢ ένδοσιαστική πρότ. εκ τοῦ ὄρα έξαρτωμένη. ταῦτα ύποκ.
 αἰσχερά κατηγ. ἅμα τῷ κακῷ=σχεδὸς τῷ εἶναι κακὰ έμπρόθ. διορ. προσθή-
 κης. σοι—ἡμῖν δοτ. ἠθικαί. βουλευσασθαι καί βεβουλεῦσθαι ύποκ. τῆς
 άπροσ. φράσεως ὡρα (ἔστι). (ἔστω) ρ. έννοούμ. βουλή ύποκ. μία έπιθ.
 διορ. τῆς νυκτός γεν. χρόνου. έπιούσης έπιθ. διορ. πεπεραχθαι ύποκ. τοῦ
 δεῖ. ταῦτα ύποκ. τοῦ πεπεραχθαι. εἰ περιμενοῦμεν (ύπόθ.)+άδύνατον καί
 οὐκέτι οἶόν τ' (ἔσται) (άπόθ.) ύποθ. λόγος α' είδους δηλῶν τὸ πραγμα-
 τικόν. τι αίτιατ. τοῦ κατά τι. τρόπῳ δοτ. τρόπου. μοι άντικ.

Σχήματα λόγου.— προδοῦναι—σωθῆναι (άντιθεσις) πρὸς έμφα-
 σιν. σπεύδεις—σπεύσαιεν—ἔσπευσαν (έπαναφορά). καί εκθρέψαι καί εκ-
 παιδεῦσαι (πολυσύνδετον). οἴά περ εἶωθε (άττική σύνταξις). ἐν ταῖς ὄρ-
 φανταῖς περι τοὺς ὄρφανούς (πλεονασμός) πρὸς μείζονα έμφασιν τῆς
 συμπαθείας τοῦ Κρίτωνος. καί τρέφοντα καί παιδεύοντα (πολυσύνδετον).
 φάσκοντα (εἰρωνεία). καί ὅπερ σοῦ καί ὅπερ ἡμῶν (πολυσύνδετον). άναν-
 δρία—άνανδρία (έπανάληψις) δηλοῦσα έντονον πάθος. καί ἡ εἴσοδος καί
 αὐτός ὁ άγών καί τὸ τελευταῖον (πολυσύνδετον). σε εἰώσαμεν σὺ σαυτὸν
 (παρήχησις τοῦ σ. πρὸς αἰσθητοποίησιν τῆς σωτηρίας). οἶόν τε ὃν καί
 δυνατὸν (συνωνυμία) πρὸς ζωηροτέρα παράστασιν τῆς έννοίας. μή ἢ
 ταῦτα (άττική σύνταξις). ἅμα τῷ κακῷ (βραχυλογία) άντι πρὸς τῷ εἶναι
 κακὰ. μάλλον δέ (έπανόρθωσις) τοῦ χρόνου. βουλευοῦ—βουλευσασθαι—

βεβουλευσθαι (έπαναφορά) δηλοῦσα ἐπείγουσαν ἀνάγκην. **ἀδύνατον καὶ σθένετι οἶόν τε** (σχῆμα ἐκ παραλλήλου). **μηδαμῶς ποίει** (ἀποτροπή).

Γνωμικόν.—**3.** «*ἢ γὰρ οὐ χρὴ ποιῆσθαι παῖδας ἢ ξυνδιαταλαιπωρεῖν καὶ τρέφοντα καὶ παιδεύοντα*».

Πραγματικά.— *νίει* ὁ Σωκρ. εἶχε 3 υἱοὺς τὸν Σωφρονίσκον, Μενέξενον καὶ Λαμπροκλέα, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ μὲν εἰς ἦτο μεῖράκιον, οἱ δὲ ἄλλοι δύο, παῖδες, ὡς μνημονεύεται ἐν Ἀπολογία (κεφ. 23). *πράξουσι* τὰ τέκνα τοῦ Σωκρ. διὰ τοῦ θανάτου του θὰ καταστοῦν ἔρμια τῆς τύχης των. *ἐν ταῖς ὀρφανίαις* τὰ ὀρφανὰ θὰ στερηθοῦν τῆς κηδεμονίας, θὰ λησμονηθοῦν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, θὰ ὑποφέρουν οἰκονομικῶς δεδομένου, ὅτι ἡ περιουσία τοῦ Σωκρ., ὑπολογιζομένης καὶ τῆς οἰκίας, ἀνήρχετο μόνον εἰς τὸ ποσὸν τῶν 500 ἀττικῶν δραχμῶν καὶ ἡ τυχὸν ἐπιτροπεία αὐτῶν θὰ ὀδηγήσῃ εἰς παραμέλησιν τῆς παιδείας των καὶ ἐνδεχομένως εἰς καταχρήσεις τῆς κληροδοτουμένης περιουσίας. τὰ *ἔσθμωτάτα* δηλ. τὸν θάνατον. *μὴ δόξῃ* ὁ Κρίτων εἶναι βαθέως ἐπηρεασμένος ὑπὸ τῆς γνώμης τῶν πολλῶν. *μὴ εἰσελθεῖν τὴν δίκην* ἡ δίκη ἠδύνατο νὰ ἀποφευγθῇ δεχομένου τοῦ Σωκρ. συμβιβασμὸν ἢ προτιμῶντος ἐκουσίαν φυγὴν. ὁ *ἄγων τῆς δίκης* ὁ Κρίτων ὑπαινίσσεται τὴν τηρηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Σωκρ. ἀγέρωχον στάσιν κατὰ τὴν ἀπολογία, ἐνῶ διὰ τῆς μετριοπαθείας. δακρύων καὶ ἰκεσιῶν θὰ ἦτο διαφορετικὴ ἢ ἐτυμηγορία τῶν δικαστῶν. τὸ *τελευταῖον* ἢ ἐπιβληθεῖσα καὶ ἀναμενομένη ἐκτέλεσις τῆς θανατικῆς ποινῆς. *πράξεως* ἢ ὑπόθεσις παρομοιάζεται ἐπιτυχῶς πρὸς τραγωδίαν, τῆς ὁποίας ἡ ἔξοδος ἀποτελεῖ ἐμπαιγμὸν δι' ὄλους. Ἡ *εἴσοδος* εἰς τὸ δικαστήριον ταυτίζεται μὲ τὴν *πρότασιν* τῆς τραγωδίας, ὁ *ἄγων* τῆς δίκης μὲ τὴν *ἐπίτασιν* κοὶ τὸ *τελευταῖον*, δηλ. ὁ ἐπικείμενος θάνατος, μὲ τὴν *καταστροφὴν*. *διαπεφευγῆναι* ἢ διαφυγὴ τῆς εὐκαιρίας ἀποτελεῖ παράπονον τοῦ Κρίτωνος. καὶ *εἰσχερὰ* ἢ πλοκὴ τοῦ δράματος περιποιεῖ ἠθικὸν ὄνειδος διὰ πάντας τοὺς πρωταγωνιστοῦντας. *μία βουλή* νὰ κάμῃ ὅ,τι λέγει ὁ Κρίτων. *πάντα ταῦτα* ἢ ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου ἀπόδρασις.

Συναισθήματα.— Ὁ Κρίτων πλήττει διὰ τῶν ἐπιχειρημάτων του τὰς τρεῖς εὐγενεστέρας καὶ λεπτοτέρας χορδὰς τοῦ Σωκρ. 1) *φιλοστοργίας* 2) *φιλίας* καὶ 3) *φιλοτιμίας*. Ὁ Πλάτων διὰ τοῦ στόματος τοῦ Κρίτωνος ἐνεργεῖ ὡς δεινὸς ψυχολόγος. ὅπως συνταράξῃ τὴν ψυχὴν τοῦ Σωκρ. ὡς *γονέως* διὰ τὸ ἐνδεχόμενον κατάντημα τῶν τέκνων του καὶ ὡς *φίλου* διὰ τὴν ἐνδεχομένην καταισχύνῃ τῶν φίλων καὶ μαθητῶν του.

Νόημα.— Εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο ὁ Κρίτων μὲ περισσοτέραν θέρμην καὶ ὀρμητικότητα προσπαθεῖ νὰ συγκινήσῃ τὸν διδάσκαλόν του λέγων ὅτι διαπράττει τριπλὴν ἀδικίαν, ἐφ' ὅσον ἐμμένει εἰς τὰς ἀπόψεις του.

Πρῶτον εἶναι ἀδικία κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ του, διότι, ἐνῶ εἶναι δυνατόν νὰ σωθῇ ἀπὸ ἀδικον θάνατον, ἀποφεύγει τὴν σωτηρίαν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον μόνον οἱ ἐχθροὶ του ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιδιώξουν. Δεύτερον εἶναι ἀδικία νὰ ἐγκαταλείψῃ εἰς τὴν τύχην ὀρφανὰ τὰ παιδιά του, διότι οἱ ἄνδρες πρέπει ἢ νὰ μὴ σχηματίζουν οἰκογένειαν ἢ, ἐφ' ὅσον δημιουργοῦν ταύτην καὶ ἀποκτοῦν παιδιά, πρέπει διαρκῶς νὰ μεριμνοῦν διὰ τὴν ἀνατροφὴν καὶ τὴν μόρφωσίν των ἂν τοῦτο ἔχη ἀξίαν διὰ πάντα ἄνθρωπον, μεγαλυτέραν ἔχει δι' ἄνθρωπον τῆς περὶ τῆς τοῦ Σωκρ., ὁ ὁποῖος καθ' ὅλην του τὴν ζωὴν ἐδίδασκε τὴν ἀρετὴν καὶ Τρίτον εἶναι ἀδικία νὰ προσαφθῇ τὸ ὄνειδος τῆς δειλίας καὶ τῆς ἀνανδρίας εἰς τὸν Σωκρ. καὶ εἰς τοὺς φίλους του, οἱ ὁποῖοι

ὄχι μόνον δὲν ἐματαιώσαν τὴν δίκην, ὄχι μόνον δὲν ἐνήργησαν καλῶς τὴν διαδικασίαν, ἀλλὰ πρὸ πάντων δὲν ἐκινήθησαν νὰ ἀποσοβήσουν τὴν θανατικὴν ἐκτέλεσιν, ἐνῶ αὕτη ἦτο δυνατὴ. Τέλος ὁ Κρίτων συμπεραίνει ὅτι ἔπρεπεν ἤδη νὰ εἶχε ληφθῆ ἀπόφασις περὶ ἀποδράσεως κατὰ τὴν ἐρχομένην νύκτα, διότι τυχὸν βραδύτης θὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὸ ἀνεπανόρθωτον.

Περίληψις.— Ἐπειδὴ κατὰ τὸν Κρίωνα ἡ ἄρνησις τῆς φυγῆς τοῦ Σωκρ. προδίδει α) ἐχθρότητα πρὸς τὸν ἑαυτὸν του, β) ἔλλειψιν στοργῆς πρὸς τὰ τέκνα του, γ) ἔλλειψιν ἀγάπης πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ φίλους του καὶ δ) ἔλλειψιν φιλοτιμίας διὰ τὸ προσαπτόμενον ὄνειδος εἰς ἀμφοτέρους, ἐπιβάλλεται αὐτονυκτὶ ἡ ἀπόδρασις.

Γ' ΠΛΟΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 6.

ΣΩΚ. ὦ φίλε Κρίτων,
ἡ προθυμία σου
πολλοῦ ἀξία (ἐστὶ),
εἰ μετὰ τινος ὀρθότητος εἶη·

εἰ δὲ μή, ὅσω μείζων (ἐστὶ),
τοσοῦτω χαλεπωτέρα (ἐστὶ).

Χρὴ οὖν σκοπεῖσθαι ἡμᾶς,
εἴτε πρακτέον ταῦτα
εἴτε μή.
ὡς ἐγὼ οὐ μόνον νῦν,
ἀλλὰ καὶ αἰεὶ τοιοῦτός (εἶμι),
οἷος τῶν ἐμῶν

μηδενὶ ἄλλω πείθεσθαι
ἢ τῷ λόγῳ,

ὅς ἂν μοι φαίνηται βέλτιστος
λογιζομένῳ.
τοὺς δὲ λόγους, οὓς ἔλεγον
ἐν τῷ ἔμπροσθεν,
οὐ δύναμαι νῦν ἐκβαλεῖν,
ἐπειδὴ μοι γέγονεν
ἤδε ἡ τύχη,
ἀλλὰ σχεδὸν τι
φαίνονται μοι ὅμοιοι
καὶ τοὺς αὐτοὺς πρεσβεύω καὶ τιμῶ,
οὕσπερ καὶ πρότερον·
ῶν (λόγων),

Ἄγαπητὲ Κρίτων,
ὁ πρὸς σωτηρίαν ζῆλός σου
(εἶναι) πολὺ ἀξιόλογος,
ἐὰν ἐστηρίζετο εἰς κάποιαν λογικὴν
[βάσιν·
ἄλλως, ὅσον μεγαλῦτερος (εἶναι),
τόσον δυσκολώτερον δύναται νὰ ἰ-
[κανοποιηθῇ.

Πρέπει λοιπὸν νὰ ἐξετάσωμεν ἡμεῖς,
ἂν πρόπη νὰ πράξωμεν αὐτὰ
ἢ ὄχι.

Διότι ἐγὼ ὄχι μόνον τώρα,
ἀλλὰ καὶ πάντοτε τοιοῦτος (εἶμαι),
ὥστε ἐκ τῶν τριῶν ψυχικῶν μου
[στοιχείων

εἰς οὐδὲν ἄλλο νὰ ὑπακούω
παρὰ εἰς τὰς ὑπαγορεύσεις τοῦ ὀρ-
[θοῦ λόγου,

ὁ ὁποῖος θὰ μοῦ ἐφαίνετο ἄριστος,
ὅταν ἐξετάζω λογικῶς (ἐν πράγματι).
Τοὺς δὲ λόγους τοὺς ὁποίους ἐπρέ-
εἰς τὸ παρελθόν, [σβευον

δὲν δύναμαι τώρα νὰ ἀπορρίψω,
ἐπειδὴ μὲ ἔχει εὖρει
αὕτη ἐδῶ ἡ συμφορά,
ἀλλὰ σχεδὸν κάπως
μοῦ φαίνονται ὅμοιοι

καὶ τοὺς ἰδίους παραδέχομαι καὶ
[ἐκτιμῶ,
τοὺς ὁποίους ἀκριβῶς καὶ προηγου-
[μένως·
ἀπὸ αὐτοὺς δὲ (τοὺς λόγους),